

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Handledning och skolutveckling

En kvalitativ intervjustudie av tolv lärares uppfattningar

Författare: Vian Talusi

Examensarbete: 30hp

Program: Masterprogram i utbildningsledarskap

Nivå: Avancerad nivå

Termin/år: VT 2016

Handledare: Birgitta Kullberg

Examinator: Rolf Lander

Rapport nr: VT16 IPS

PDAU62:3

Abstract

Examensarbete inom läraryrket: Masterprogram i utbildningsledarskap

Titel:Handledning och skolutveckling. En kvalitativ intervjustudie av tolv lärares uppfattningar

Författare: Vian Talusi

Nivå, teori och år: Avancerad nivå, VT 2016

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Birgitta Kullberg

Examinator: Rolf Lander

Rapportnummer: VT16 IPS PDAU62:3

Nyckelord:Handledning, lärande och sociokulturellt perspektiv

Syfte och problemformulering

Syftet med detta arbete är att försöka utveckla hur handledare kan bidra till nyutbildade pedagogers förståelse av att omsätta och använda sina teoretiska kunskaper från utbildningen i den didaktiska undervisningsverkligheten.

Studiens frågeställningar är:

1. Hur uppfattar nyutexaminerade lärare sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever?
2. Hur kan handledare enligt nyutexaminerade lärare främja nyutbildade lärares lärande i det didaktiska umgänget med lärande elever och med utgångspunkt i utbildningens teoretiska förmedlande?
3. Hur uppfattar nyutexaminerade lärare att de klarar övergången från teoretisk utbildning till praktisk undervisning?

Metod

Studien är kvalitativ och innehåller öppna intervjuer med 12 lärare.

Resultat

De nyutexaminerade lärarna upplever osäkerhet vid inledningen av sin yrkesverksamhet och uppfattar inte att de har erhållit möjlighet att träna och utveckla sitt ledarskap som lärare under utbildnings gång. De uttrycker att de hade behövt handledning i övergången från utbildning till undervisning. Mer praktik i utbildningen efterfrågas. De nyutbildade lärarna upplever att de saknar verktyg för att kunna utöva sitt ledarskap och för att i ledarskapet kunna inkludera alla elevers behov i undervisningen. Lärarna uttrycker, att handledare, oberoende på vem han eller hon är, ska belysa olika perspektiv och ge olika syn och inte färdiga recept. Handledaren ska också ge ett pedagogiskt stöd, som kan bidra till förutsättningar att sammanföra teoretiska perspektiv med yrkespraktiken genom en reflekterande syn på övergången.

Handledare behöver, enligt lärarna, strukturera upp sitt uppdrag om vad som är meningen med handledningen och vad som är målet med denna. Samtidigt ska handledare ge möjlighet till de handledda att reflektera över sina styrkor och hur de kan använda dessa i sin undervisning. Handledaren ska stödja den utvecklingsprocess som nyutexaminerade lärare själva äger. Handledning är, menar lärarna, ett verktyg som stöder utvecklingen av en lärande individs lärandeprocess. Handledaren skall också vara en erfaren person, som har kompetens i sitt yrkeskunnande,

menar lärarna och som kan stödja de nyutbildades utvecklingsprocess i den praktiska undervisningen och som dessutom uppmuntrar till reflektion över övergången från utbildningen i teori till praktiken i verkligheten.Handledare ska belysa olika perspektiv och ge olika syn och inte färdiga recept. Handledare ska, säger lärarna, fokusera lärares behov och intressen och bidra till meningsfulla samtal och samtidigt stimulera till ny förståelse för lärarens inre tänkande. En problemlösande undervisning, med didaktiska samtal, kan utveckla elevernas lärande och bör inkluderas i handledningen.

De tolv lärarna uppfattar att de inte till fullo klarade övergången från utbildningens teoretiska innehåll till skolvardagens praktiska utförande. Saknaden av undervisningsinnehåll om detta i lärarutbildningen fann de först vid inledningen av sin yrkesutövning. Lärarna upplevde otillräcklighet och uppfattade sig vara oförmögna att på egen hand skaffa sig verktyg och kunskap för att i sin tur kunna utöva ett fungerande ledarskap i en klass. De intervjuade lärarna upplevde i yrkesinledningen att de verksamhetsförlagda avsnitten i utbildningen, VFU:n, var otillräckliga.

Pedagogiska konsekvenser

Studiens bidrag med didaktiska konsekvenser, är att erbjuda båda handledning och kompetensutveckling efter lärarutbildningen. Ett förslag är att lärarprogrammen erbjuder längre verksamhetsförlagad utbildning (VFU) än vad som nu förekommer samt att den längsta VFU:n läggs under det sista utbildningsåret. Det föreslås även att lärarprogrammen ska erbjuda kurser i metodik, ledarskap och retorik som obligatoriska moment i lärarutbildning. De ovanstående förslagen kan bidra till personligt utveckling hos lärarstudenter och dessutom ha en stöttande funktion i lärares lärande och utveckling men även som nyckelfaktorer i skolutvecklingsammanhang.

Förord

Jag vill rikta ett stort Tack till vissa personer som har ställt upp på denna forskning, och gjort den möjlig att genomföra. Mitt främsta tack framför jag till studiens respondenter, som har ställt upp och tålmodigt låtit sig bli intervjuade av mig. Mitt andra tack går till min handledare Birgitta Kullberg för allt hennes stöd och stora engagemang, vilket bidragit till att detta arbete kunnat utvecklas och slutföras. Min familj har varit en betydelsefull energikälla för mig och har under hela arbetet gett mig omsorg, tålamod och uppmuntran för att jag skulle kunna klara arbetet med denna uppsats. Ett innerligt tack riktar jag därför till min familj. Slutligen vill jag tacka mina kollegor som har ställt upp i samtal av stöttande karaktär. Min förhoppning är att innehållet i denna masteruppsats blir användbar i kommande utveckling av lärarprogram och också fungerar som ett bidrag i skolutveckling.

Tack alla!

Göteborg, 2016-04-02
Vian Talusi

Innehållsförteckning

Abstract	
Förord	
Innehållsförteckning	
1. Inledning och bakgrund.....	2
2. Litteraturgenomgång - beskrivning av studiens problemområde.....	5
2.1 Tidigare forskning.....	5
2.1.1Handledning en definition.....	5
2.2Handledning och kommunikationsprocess.....	7
2.3Handledning och reflektion.....	9
2.4Teoretisk referensram.....	12
2.4.1 Sociokulturellt perspektiv.....	12
2.4.2Lärandeteori.....	14
2.4.3Ledande av lärares lärande och utveckling.....	16
3. Syfte och frågeställningar.....	18
4. Metod och genomförande.....	19
4.1 Kvalitativ metod.....	19
4.2 Urvalsgrupp.....	19
4.3 Studiens intervjuer.....	20
4.4 Etiska ställningstaganden.....	20
4.5 Tillförlitlighet - Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.....	21
4.5.3 Studiens generaliserbarhet.....	22
4.6 Bearbetning av studiens data.....	23
5. Resultatredovisning och slutsatser.....	24
Komponent 5.1.....	24
Lärares syn på sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever.....	24
Komponent 5.2.....	28
Lärares syn på lärande.....	28
Komponent 5.3.....	30
Behov av handledning.....	30
Komponent 5.4.....	39
Uppfattningar av övergången från teori till praktik.....	39
Komponent 5.5.....	42
En skola för alla.....	42
5.6 Slutsatser.....	44
6. Diskussion.....	46
6.1 Metoddiskussion.....	46
6.2 Resultatdiskussion.....	47
6.3 Slutsats.....	57
6.4 Didaktiska konsekvenser och implikationer.....	59
6.5 Fortsatt forskning.....	59
7. Referenslista.....	60
Bilaga 1.....	61

1. Inledning och bakgrund

Samhällsutvecklingen har skapat nya utmaningar för skolan av idag, dvs. den skola som ska förbereda eleverna för deltagande i samhället. I dagens kunskapssamhälle efterfrågas olika behov. I Sverige utgår man ifrån att skolan är till för alla. Utifrån min arbetslivserfarenhet har inte skolan varit för alla. Förväntningarna är stora från föräldrar, elever och skolmyndigheter om att skolan skall vara en likvärdig skola där alla elever får hjälp och stöd samt utmaningar för att uppfylla skolans krav och att samtidigt förstå och använda samhällets koder. I skolan idag har man svårt att uppfylla kraven när det gäller elevernas lärande och lärarens behov av att lära sig om elevernas lärande.

En del av de uppdrag, som jag förstår är skolans idag, är inte tillräckliga för alla. Många elever får inte det stöd och den hjälp de behöver. Resurser och möjligheter uppfattar jag vara begränsade och lärarnas kunskaper och förståelser för sin egen roll som ledare i klassrummet visar sig, vad jag har funnit, vara otillräckliga. Uppfattningarna brister när det gäller kulturell mångfald. Det visar sig även finnas otillräcklighet vad gäller uppmärksamheten om elevernas närvaro. Samtidigt visar sig lärares lärande på elevernas utvecklingsprocess i förhållande till skolans undervisning och måluppfyllelse ha brister. Lärartätheten har minskat, vilket enligt Statistiska Centralbyrån, SCB (Internet, 20160301) har bidragit till en negativ upplevelse hos lärare. Lärare framhåller att en av anledningarna till detta är det stora antalet elever vilket har ökat i klassrummet. Lärare framhåller även den minskade resurstilldelningen. Enligt min uppfattning är beskrivna förhållanden en del av orsakerna till sämre resultat på den senaste PISA- (Program for International Student Assessment) undersökningen.

Ovanstående beskrivningar belyser lärares behov av att reflektera över sitt yrke och att få möjlighet att diskutera sina funderingar kring elevernas lärande. Det är inte bara så att lärare påverkar elevernas utvecklingsprocesser, utan läraren påverkas också i sitt eget lärande av att utveckla undervisningen.

Livet består av olika möten, vilka varierar mellan olika människor och situationer. Vissa möten i livet kan förändra människans sätt att kommunicera, menar Brink (2010) och sättet kan vara både verbalt och icke- verbalt, beroende på vilken situation man befinner sig i. Möten inkluderar inte bara förmågan att tala och lyssna, skriver Brink, utan också individens förmåga att både observera och bli observerad. Brink uttrycker, att varje möte illustrerar olika tankar, känslor och handlingar hos varje individ som får de möjligheterna. Brink skriver också, att det kan vara glädjande om deltagande individ blir förstörd men även en besvikelse om individen inte blir förstörd. Båda förhållandena kan påverka hur individen fortsättningsvis förhåller sig till andra. De flesta människor behöver stöd och utmaningar i sitt arbete. Samtalet är enligt Brink betydelsefullt i människors utveckling och uppmärksammas som en form av påverkan. Brink menar, att samtalet genom tiderna har skapat stor tilltro inte bara genom utbildning utan även inom andra

verksamhetsområden. Bladini (2004) skriver att samtalet har stor betydelse då lärare erbjuder elever individuella utvecklingssamtal, då chefer erbjuder sina anställda medarbetarsamtal, då banktjänstemannen erbjuder rådgivningssamtal, eller då en specialpedagog eller skolledare erbjuder lärare handledningssamtal.

I föreliggande arbete fokuseras handledningssamtal för nyutbildade lärare och hur dessa kan bidra till en förändringsprocess hos såväl lärare som för skolutveckling. Många av de nyutbildade lärare jag träffar idag på min arbetsplats har stora behov av stöd och hjälp för att utveckla sin ledarskapsförmåga i undervisningssituationer. De nyutbildade lärarna bär med sig teoretiska kunskaper om undervisningsverksamheten, men behöver tid för att samtala, reflektera, diskutera, resonera och utvärdera hur teorierna kan finna fäste i den vardagliga undervisningen. De nyutbildade lärarna, som möter verkligheten, behöver stöd för att kunna klara övergången från den teoretiska kunskapen i utbildningen till de praktiska sammanhang de möter. Kroksmark och Åberg (2007) skriver att erbjudandet av handledningssamtal till såväl erfarna som nyutexaminerade lärare har stor betydelse för skolutvecklingen.

Jag nämnde inledningsvis att skolan i Sverige har blivit starkt färgad av mångkulturalism, men skolan har även påverkats av andra nya utmaningar, som för med sig nya kunskaper hos såväl lärare med många års erfarenhet som nyutbildade lärare. Utmaningarna är stor, men samtidigt uppfattar jag att möjligheter kan skapas för att hitta lösningar på den praktiska problematik, som nyutbildade lärare möter i den praktiska skolverksamheten. Kroksmark och Åberg skriver, att pedagoger behöver tid att samtala för att kunna utveckla sin yrkesprofession i relation till samhällsutvecklingen. En av möjligheterna till lärande och utveckling är enligt Lendahls Rosendahl och Rönnerman (2006) att erbjuda enskilda lärare handledningssamtal. Lendahls Rosendahl och Rönnerman skriver, att handledning är en av de metoder som används i olika verksamheter för att öka verksamhetens kvalitet.

Behovet av handledning för nyutbildade lärare kan ha olika anledningar, menar Lendahls Rosendahl och Rönnerman, vilka kan vara förmågan att inhämta kunskap för att klara olika arbetssituationer och arbetsuppgifter. Det kan även handla om att skaffa sig kunskap om vad som kan göras i olika utmaningar, som inträffar på arbetsplatsen för att på så vis vara förberedd när problem eller svårigheter sker i praktiken. ”Det som sker i handledningssamtal är anpassningsinriktat lärande”, skriver Kroksmark och Åberg (2007, s. 7).

Att det i beskriven studie fokuseras på pedagogisk handledning tar sin utgångspunkt i ett uppfattat behov hos nyutexaminerade lärare att få stöd i arbetet och reflekterandet över sitt uppdrag som lärare samt stöd i att klara av övergången från teoretisk utbildning till praktisk undervisning. Denna övergång uppfattas av mig vara ett uppdrag med många utmaningar för att hjälpa nya lärare i deras svårigheter med att omsätta teoretiska kunskaper till praktisk undervisning som i sin tur ska bidra till samhällets utveckling. Med detta menas att samhället ska speglas i det lilla samhället, dvs. i dagens skola. Förhoppningen är att studiens rapport ska lyfta fram

behovet av pedagogiska handledningar i skolverksamhet och hur dessa kan bidra till skolutvecklingen.

Mot bakgrund av de erfarenheter jag har från att ha vuxit upp i en annan kultur, ger detta mig en bild som jag kan jämföra med den grundskola i vilken jag undervisar idag. I mitt hemland uppfattades det vara elevens ansvar för att klara sig alltmedan det i Sverige uppfattas vara lärarnas ansvar att elevernas ska lyckas med att uppnå målen. Mina lärare fokuserade på kunskapsutveckling snarare än på att fokusera individualisering av undervisningen. Lärarna i mitt hemland var tydliga med sina förväntningar på eleverna och framförde sitt undervisande ledarskap. Idag kan jag förstå att detta ledarskap inte gynnade varje enskild elevs lärande, men det gav bra resultat genom att eleverna gjordes medvetna om sitt ansvar för att kunna klara av kunskapsmålen.

2. Litteraturgenomgång - beskrivning av studiens problemområde

Detta kapitel innehåller en beskrivning av tidigare forskning. Kapitlet inleds med en definition av handledning. Därpå följer en beskrivning av handledning som en kommunikationsprocess med reflektion i själva processen. Kapitlet innehåller också teorier om lärande och utveckling.

2.1 Tidigare forskning

2.1.1 Handledning en definition

Lönn Svensson (2007) refererar till en studie av Lundgren (1996) och inleder med Lundgrens tankar om att kompetensutveckling är möjlig genom att sådan erbjuds till de personer som håller på att utbilda sig. Dessa ska handledas av någon som redan har erfarenhet, menar Lundgren, och som är utbildad på området som ska läras. Behovet av handledning är enligt Lundgren (i Lönn Svensson, 2007) nödvändig både i yrkeslivet och inom utbildningsväsendet. Syftet med handledning i skolsammanhang är enligt de båda nämnda författarna att utveckla kompetens som kan höja kvaliteten i skolverksamheten. Detta innebär, att en lärare som har kompetens och erfarenhet kan stödja en lärare som har mindre erfarenhet. Författarna Lundgren (1996) och Lönn Svensson (2007) skriver, att viss handledning syftar till reflektion över vad som har hänt i en situation. Nyutexaminerade lärare kan exempelvis, enligt nämnda författare, få nya tankar och idéer om hur man kan gå tillväga när man i en undervisningssituation har hamnat i ett dilemma med eleverna i klassrummet.

Enligt Brink (2010) är handledning en organiserad process, som sträcker sig över en viss tid och bär med sig ett mål där form, innehåll och funktion kan vara avgörande för handledningsprocessen. Denna handledningsprocess brukar bestå av att två eller flera integrerande individer interagerar med varandra i ett arbete. När det gäller grupphandledning, är i regel de inblandade flera. Brink skriver att de inblandade är handledare som handleder om innehållet av själva processen. Ett sätt att analysera fenomenet handledning är enligt Brink att beskriva denna som en form av påverkansprocess, vilken kan förekomma i olika sammanhang. Bladini (2004) framhåller att handledning behöver erbjudas till studenter inom vård, socialt arbete och undervisning under utbildningens gång.

Brink (2010) beskriver handledning som en dynamisk relation, vilken innehåller förväntningar, som kan påverka utvecklingsprocessen. Förväntningar på handledning kan enligt Brink innebära kunskapsinläring, pedagogisk utveckling, grupputveckling, personlig utveckling, trygghet, anpassning och problemlösning. Lauvås och Handal (2001) anser, att en handledning är inriktad på något som har ett innehåll. De skriver att handledningen är en utsträckning av en hjälparens hand för att förmedla ett bestämt budskap som kan bidra till en individs inläring.

Lauvås och Handal hävdar fortsättningsvis att handledning är ett medel för att utveckla kompetens för en praktisk verklighet.

Larsson och Lindén (2012) anser, att "Handledning bedrivs i skärningspunkten mellan praktiskt och teoretiskt kunnande. Involverar två eller ett fåtal personer. Huvudsyftet är lärande och kompetensutveckling" (s. 12). Själva handledningsbegreppet är enligt Larsson och Lindén relaterat till lärande och är en term, som har sina rötter i engelska språket. Termen har fått flera betydelsenysanser beroende på i vilket sammanhang den befinner sig. Larsson och Lindén skriver att sammanhangen kan vara "Supervisor, coaching, advisor, tutor, counselor" (s. 11).

I Skandinavien brukar handledningsbegreppet enligt Bladini (2004) ibland användas i betydelsen "rådgivning, vägledning terapi, coaching och konsultation" (s. 22). Åberg (2009) skriver som följer om handledning:

Handledning är en aktivitet som riktar sig till individer eller grupper, som fokuserar individens eller gruppens utveckling, den professionella kompetensen och/eller verksamhetens måluppfyllelse och kvalitet, och som syftar till utveckling av kunskaper, färdigheter och/eller reflektion kring yrkesanknuten teori och praktik. (s. 54)

I samma studie om specialpedagogers handledningssamtal, skriver forskare enligt Ahlberg (2001, i Åberg, 2009) om handledning på följande sätt:

Handledning innebär någon form av verksamhet som syftar till vägledning och utveckling och kan vara en del i ett ständigt pågående arbete för att skapa en kollektiv lärarkompetens samt stärka och utveckla yrkesprofessionen. Lärare kan involveras i olika typer av handledning som ger dem möjligheter att reflektera tillsammans och överväga olika vägar för att skapa kreativa inlärningsmiljöer som inkluderar alla elever. (s. 53)

Krokmark och Åberg (2007) framför att det vanligaste syftet med att handleda en lärargrupp är att handleda om att problemhantera en specifik svårighet som uppstår i ett arbete, exempelvis då elever har särskilt stöd, vid konflikter på arbetsplatsen samt vid relationer till elever och föräldrar. Handledare förväntas ha svar och lösningar, menar Krokmark och Åberg. En annan form av handledning syftar enligt Krokmark och Åberg till pedagogisk utveckling, vilket innebär ökad kunskap om lärarkompetens och pedagogisk skicklighet. Krokmark och Åberg ger som exempel, utveckling av pedagogiska metoder när det gäller förhållningsätt, bemötande av elever och föräldrar samt utveckling av yrkesprofessionen. Den tredje formen av handledning som Krokmark och Åberg lyfter fram, är grupphandledningen, vilken enligt dessa författare kan bidra till bättre samarbete i undervisningsverksamheten. Förväntningar på sådan handledning är att arbetet ska kunna utvecklas genom att relationen mellan de gruppdynamiska processerna uppmärksammas. Den fjärde formen av handledning som Krokmark och Åberg beskriver, syftar enligt dem till att ge stöd och personlig utveckling till den eller de som är behövande. Denna handledning

har, skriver Kroksmark och Åberg, ett förbyggande syfte vid yrkesrelaterade kriser, dvs. då förväntningar och krav på lärarna inte kommer utifrån, utan från läraren själv, vilket enligt författarna kan skapa utbrändhet.Handledningssamtal kan, skriver Kroksmark och Åberg, bidra till ökad självkännedom och personlig mognad, vilket i sin tur kan förhindra utbrändhet. Vad Kroksmark och Åberg anser vara av den största betydelse för utvecklingen av lärarprofessionaliteten, och som kommer före ämneskunskap, är just god självkännedom och personlig mognad.

Näslund (2004, i Bladini, 2004) skriver att nytexaminerade lärare saknar tillgång till handledning, vilket begränsar deras möjligheter till bearbetning av yrkesmässiga frågor och arbetsrelaterat lärande. Näslund fortsätter med att beskriva att det finns gemensamma drag likt 1) att överföra kunskap, skicklighet och attityder från en mer erfaren till en mindre erfaren person, 2) att integrera teoretisk kunskap med praktisk kunskap, 3) att stödja klienten i någon mening, 4) att i någon mening påverka och värdera.

Franke (2011) anser, att nytexaminerade lärare behöver hjälp och stöd för att kunna knyta teoretiska kunskaper, som den nya läraren bär med sig, till praktiska kunskaper som han eller hon saknar. Detta innebär att behovet av pedagogisk handledning har stor betydelse för individuellt lärande, skriver Illeris (2001, i Franke, 2011). Franke skriver, att handledning skapar möjligheter för att ”sammanföra teoretiskas delar med yrkespraktiken i utvecklingen av ett yrkeskunnande” (s.7).

2.2 Handledning och kommunikationsprocess

Samtalet har stor betydelse i människors utveckling, skriver Åberg (2007), och belyser att handledarens roll är betydelsefull i själva handledningsprocessen. Åberg skriver, att varje individ har sin egen bild av olika händelser och fenomen. Detta innebär att handled person och handledare sitter i handledningssamtal med sina egna uppfattningar av fenomenet, vilket kan skapa stora utmaningar för att få olika uppfattningar att framträda så parterna kan samtala och göra sig förstådda för varandra. Åberg menar att interaktion och samarbete kräver förståelse som kan ge möjligheter för de involverade att förstå samma fenomen även om perspektiven är olika. Förståelse är något som utvecklas genom tid. När tilliten i en relation utvecklas i handledningsprocessen, då sker tryggheten i samtalet, vilket betyder att samtalet fördjupas och att ömsesidig respekt finns, skriver Brink (2010).

Brink skriver fortsättningsvis att språket har stor betydelse i mötet med människor, vilket kan vara en grundfaktor för ett utvecklande samtal. Larsson och Lindén (2005) refererar till Lauvås och Handal (2001) och beskriver att handledning måste utgå från handledningsnivå i praktiken. Detta gäller, menar författarna, båda planering och genomförande. Brink (2010) beskriver att varje möte bär med sig olika tankar, känslor och handlingar hos varje individ. Detta kan påverka hur parterna kommunicerar med varandra, vilket i sin tur kan påverka handledningsmötet. Brink menar att handledningsmötet kan innehålla såväl en verbal som en ickeverbal kommunikation.

Kroksmark och Åberg (2007) anser, att i dialog och kommunikation i handledningssamtal måste det ”Försiggå ett visst samarbete, sammanhang, växelverkande och ömsesidighet för att en interaktion ska bli till dialog” (s. 186). Författarna poängterar att likvärdighet och symmetri måste existera i ett handledningsförlopp. Detta för att kunna undvika att den handledda ska känna sig som en elev som får veta vad som bör göras istället. Författarna framhåller också att handledningssamtal ska innehålla olika positioner som är symmetriska med hänsyn till att finna balansen om vem som kan konstruera förståelse för praktiken och komplettera kunskap som kan bidra till att skapa mening för praktiken.

Illeris (2001) anser, att en skicklig handledare tänker på vad som krävs för att kommunicera och vara medskapare i ett lärandesamtal. Detta händer menar Illeris genom att erbjuda en god vägledning för att skapa trygghet och visa tillit till handledd förmåga samt att ge feedback, tid och möjlighet för den handledda att prova sig fram i sitt eget kunnande och senare få bekräftat kunskapen genom sin handledare. Illeris skriver att handledarens roll ska frammana tydlig kommunikation mellan handledare och handledd genom att utveckla en relation för ett aktivt skapande i dialogen i handledningsprocessen.

Bladini (2004) menar att handledning är ett sätt att utveckla en yrkesmässig relation mellan handledare och handledd och att en tredje part är anledningen till att handledning förekommer. Bladini betonar olika fokus på handledningstraditionen, vilka kan vara avgörande för att en god handledning ska förekomma. Bond och Holland (1998, i Bladini, s, 25) beskriver handledningens fokus i följande fyra steg:

1. Fokus på problemet och nyckelfrågan är ”gör jag det rätta?” och ”vad gör jag sedan?”
2. Nyckelfrågan är ”hur utvecklas klienten?”
3. Det tredje steget har fokus på relationen mellan klienten och den handledde och nyckelfrågan lyder ”hur ser relationen mellan den handledde och klienten ut och vilken del har den handledde?”
4. I steg fyra fokuseras den handleddes ”egen inre handledare” med nyckelfrågan ”vad lär sig den handledde genom att vara reflekterande samtidigt som hon arbetar med sin klient? (s. 25)

Alla steg syftar enligt Bond och Holland till att utveckla en god kommunikation där handledare bör undvika, att relationen försämras med hänsyn till etiken i handledarens roll och förhållningssätt. Detta ska uppmärksammas menar Bond och Holland genom att handledaren visar respekt för den handleddes behov av integritet. Ett sätt att respektera integritet är att ge tid och möjlighet att reflektera över sitt kunnande, skriver Brink (2010).

För att kunna vara en god handledare och skapa en god relation till den som behöver handledning, behöver handledaren skapa en bärande och tillitsfull arbetsrelation där handledaren tänker

på vilket förhållningsätt han eller hon vill skapa för att lyckas med sin handledningsuppdrag. Brink (2010) skriver, att det är tre egenskaper som handledare ska äga. Den första är empati, vilket innebär att som handledare utsätta sig själv i en handledd upplevelse för att kunna uppfatta den handleddas känsla. Den andra är att vara accepterande, vilket innebär att handledare inte värderar den handledda, utan är saklig och följer den handleddas tankar och känslor samt visar förståelse för och accepterar den handleddas uppfattningar av olika fenomen. Den tredje egenskapen är att vara äkta, vilket betyder att handledaren ska vara naturlig för att på så sätt ha förutsättning för en utvecklande handledningsrelation.

Kroksmark och Åberg (2007) uttrycker att om handledare ger bekräftelse och skapar trygghet, påverkar detta handledningsprocessen positivt. Om handledare reagerar på ett sådant sätt att den handledda blir uppfattad, respekterad, förstådd och intressant, ger detta en hoppfull känsla av utveckling hos den handledda. Kroksmark och Åberg menar fortsättningsvis, att den handledda kan utveckla otrygghet när handledaren inte tror sig förstå, vilket i sin tur kan skapa förvirring, besvikelse, förundran, osäkerhet, ifrågasättande, utlämnande och i vissa fall ilska vilket, enligt Kroksmark och Åberg, negativt kan påverka handledarens hållning och kommunikationsprocess. Handledaren ska vara en lyssnande individ och ha tillit till att handledd person har utvecklingspotential. De förhållningsätt som Brink (2010) nämner och som beskrivs i detta avsnitt, påverkar enligt Brink positivt handledningsrelationen, vilket kan utgöra vägar i kommunikationsprocessen till en fruktbar handledning.

2. 3 Handledning och reflektion

Skolutvecklingen av idag, har skapat nya utmaningar för varje individ som arbetar inom skolvärlden. Kravet på lärares kunnande och förhållningsätt till elever, ökar hela tiden, vilket kan påverka lärarens eget tänkande om sin praktik och sitt intresse för egen utveckling. Åberg (2009) skriver att man från statligt håll borde erbjuda tid för läraren och möjlighet att förstå sitt eget tänkande kring sin egen erfarenhet. Utgångspunkten är, menar Åberg, möjligheten för lärare att få ett samtal som kan synliggöra den handleddas yrkesmässiga handlingar.

En av förutsättningarna för pedagogisk utveckling är att varje pedagog reflekterar och analyserar sin egen vardag för att därigenom förstå sitt eget tänkande kring sina egna handlingar samt att aktivt konstruera sin teoretiska kunskap. Människan som individ försöker enligt Lauvås och Handal (2001), ofta reflektera över vad han eller hon gör i en viss situation och vilken erfarenhet han eller hon har kring detta handlingssätt.

Flera skolledare har enligt Åberg (2009) nämnt, att det är vanligt att handledning begärs när pedagogerna träffar på svårigheter i sitt yrke. Förväntningarna på handledaren är, att denna har en expertroll och sitter inne med svaren. Franke (2011) anser att handledningssamtal är ett sätt för handledda att kunna tillägna sig teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter. På så sätt skapar handledare en läroprocess där den handledda har möjlighet att se, erfara och hantera olika

situationer samt utveckla sina egna uppfattningar och förståelser av pedagogiska arbeten. Kroksmark och Åberg (2007) anser att handledningstillfällena kan ge en ny synvinkel genom möjligheten att diskutera, analysera, utvärdera och reflektera över personliga svårigheter inom vardagsyrkets problem. Illeris (2007) uttrycker att utgångspunkten i sådana samtal är att omstrukturera tankemönster för att möta nya erfarenheter genom att utveckla tänkandet om samma fenomen. Själva reflektionen kan enligt Illeris, vara ett verktyg för att analysera och utveckla sin profession och knyta ihop tidigare erfarenheter med individens vilja att utveckla erfarenheter, vilka i sin tur enligt Illeris kan omvandlas till kunskap hos den handledda. Illeris skriver fortsättningsvis att när samband blir synliga mellan orsak och resultat av olika handlingar som den handledda träffar på i sina yrkesvardagssituationer, blir han eller hon klar över hur man kan strukturera nya tankemönster.

En ny synvinkel på ett problem kan hjälpa lärare att få nya perspektiv på situationer. Åberg (2009) skriver att "Deltagarna handleds i att tänka kring problemet ur olika perspektiv" (s. 889). Åberg och Kroksmark (2007) skriver att "Handledningen leder till ökad förståelse av de synsätt och förhållningssätt som de olika yrkeskategorierna i arbetslag representerar.Handledning ger distans till den egna undervisningen och synsätten och frigör nya tankar om arbets- och förhållningssätt vilka ändrar invanda arbetssätt" (s. 88).

Lendahls Rosendahl och Rönnerman (2005) skriver att flera forskare är överens om att handledning kan skapa möjligheter för en positiv utveckling i skolverksamheten. Det är avgörande, menar Lendahls Rosendahl och Rönnerman, vilken lärandesyn man på skolan har och vill satsa på. Författarna skriver att man i varje skola i sin ambition önskar öka elevernas förmåga att nå de uppställda kunskapsmålen, vilket man förstår kräver en rad åtgärder. Scherp (2013) menar, att kompetensutveckling för medarbetarna är en del av skolförbättringarna.

Scherp beskriver fortsättningsvis att handledning av nyutbildade lärare kan vara en del av skolutvecklingsprocessen, vilket i sin tur kan leda till resultatförbättring. Scherp illustrerar utvecklingsprocessen genom de tre specifika begreppen skolutvecklingar, skolförbättringar och skoleffektiviteter. Scherp menar att inriktningarna kan hjälpa till att utveckla lärarens förmågor och förhållningssätt i yrket och därmed även till att öka kvaliteten i elevernas lärande i undervisningen. Denna förändringsprocess menar Scherp, kan skapa uppfattningar om att förändringar behövs i skolan och att skolverksamhet kan bygga ett system i skolan där alla medarbetare kan få möjlighet till kompetensutveckling, vilken vänder sig till både elevens och lärarens behov.

Ludvigsson (2009) delar upp skolutvecklingsarbetet till tre dimensioner, nämligen "Rektorsdimensionen (utmanande ledarskap), lärardimensionen (reflekterande praktikern) och organisationsdimensionen (en lärande organisation)" (s.20). Varje dimension har, menar Ludvigsson, effekt på skolutvecklingsprocessen. Utvecklingsarbete kan skapas av skolledare, som tillsammans med lärarna bidrar till elevernas kunskapsbildning. Denna rektorsdimension kan utmana och uppmuntra lärare att reflektera över undervisningskvaliteter. Utifrån denna reflektion som sker

och som kan erbjudas i handledning, kan tankemönster hos handledda lärare förbättras genom att analysera, diskutera och resonera med andra lärare över svårigheter och möjligheter. Lärande bland pedagogerna sker i den verksamhet som pågår oavsett "Om man vidtar några speciella åtgärder eller inte, men kvaliteten i lärande är beroende av hur man strukturerar lärprocessen", skriver Scherp (2013).

Scherp beskriver betydelsen av att nyutbildade lärare lär genom erfarenheter, med vilket han menar att dessa erfar någonting varefter de reflekterar inför nästa steg i sina egna föreställningar och lärdomar. Detta menar Scherp, kan utgöra en grund för framtidens agerande. Handal och Lauvås (2000) benämner detta erfarenhetsbaserade lärande "praktisk teori" och uttrycker som följer:

Varje lärare har en "praktisk teori" om undervisning, och denna teori är subjektivt sett den starkaste faktorn för lärarens egen pedagogiska praktik. Handledning med lärare måste följaktligen utgå från den enskilda lärarens praktiska teori och försöka få läraren att medvetet formulera och utveckla den, för att därigenom göra den mottaglig för förändringar. (s 17)

Hattie (2009, i Scherp, 2013) betonar, att ett bästa sätt, för nyutbildade lärare att lära sig på, är att läraren beforskar sin egen undervisning och sedan undersöker och reflekterar över vilka arbets- och undervisningssätt av de prövade som bäst kan utveckla läraren i fråga. Hattie (2009, i Scherp, 2013) uttrycker som följer:

Lärdomar som man själv varit medskapande till omsätts i högre grad i handling än kunskaper som man tillägnat sig genom att lyssna till andras slutsatser. Skolutveckling är ett resultat av gemensam systematisk kunskapsbildning där var och en bidrar med sina viktigaste slutsatser och lärdomar om hur man kan skapa så berikande lär- och utvecklingsmiljöer som möjligt för barnen, varefter man söker mönster i dessa olika bidrag som grund för gemensam ny kunskapsbildning. (s. 32)

Scherp (2013) anser att lärarens lärande och utveckling är en grund för skolutveckling. Författaren menar, att lärarens arbete med att utveckla hur läraren kan hantera vardagsproblemen positivt påverkar undervisningskvaliteten och därmed också elevernas möjligheter att uppfylla kunskapsmålen. Scherp betonar, att ett betydelsefullt sätt i lärandet är att lära av varandra. Scherp anser också att det i själva lärandet inte har någon betydelse att fundera över vem som är bäst. Snarare ska man, enligt Scherp, dela med sig av lärdomar när man samtalar och lär tillsammans. På så vis bygger man upp en gemensam kunskap, som kan vara vägledande i hur man tillsammans och enskilt agerar framöver.

2. 4 Teoretisk referensram

2. 4. 1 Sociokulturellt perspektiv

Det sociokulturella perspektivet handlar om hur en individ lär och under vilken omständigheter individen utvecklar sin kompetens och färdighet. Intresse hos individen för att förstå kan bidra till ett positivt inlärningsförlopp. Enligt det sociokulturella perspektivet uppfattas det, skriver Säljö (2014) att det mellan individer utifrån handlingar och händelser sker samtal, genom vilka det kan skapas möjligheter att individer eller grupper av individer tar med sig lärdomar, som var och en kan använda i framtida situationer. Samhällsutvecklingen gör, att kunskaper ständigt återskapas och förnyas. Det handlar inte bara om vad och hur mycket individen ska lära sig utan också om på vilka sätt vi människor lär. Lärande uppfattas i ett sociokulturellt perspektiv vara beroende av i vilka kulturella omständigheter människan lever. Krav och erfarenheter från den kulturella omgivningen skapar resurser och erbjudanden för den lärande individen i utvecklandet av hans eller hennes kunskaper, skriver Säljö.

En av grundtankarna i det sociokulturella perspektivet är enligt Säljö, att lärande sker hos människor genom kommunikation i sociokulturella sammanhang. Redskap eller verktyg som används som resurser är såväl språkliga som fysiska och som människan har tillgång till och använder för att förstå och agera i sin omvärld. Säljö skriver att större delen av sin kunskap inhämtar människan genom samspel med andra individer utifrån ett socialt och kulturellt sammanhang. I en gemensam process där individerna visar varandra respekt blir den lärande vägledningen gemensam i mötet med andra människor. Säljö uttrycker, att det betydelsefulla inte är hur man lär utan hur man använder sin nyfunna kunskap.

Lundgren, Säljö och Liberg (2011) hävdar att lärandet tar sina utgångspunkter i den samhällsklass man kommer ifrån, men även att lärandet beror på intensitet, könstillhörighet och olika förväntningar på pojke eller flicka. Nämda forskare uttrycker även, att lärandet är beroende av hur en individ uppför sig i olika situationer i olika kulturer. Även geografiska skillnader har enligt Lundgren, Säljö och Liberg betydelse för individens kunskapsinhämtning. Skillnader förekommer således enligt forskarna i varje individs lärande beroende på skilda förutsättningar i individens utveckling. Säljö (2014) menar, att människan utvecklar olika förmågor och intressen, genom den formbarhet var och en äger från barnsben. Säljö skriver att "Vi formas som sociokulturella varelser och det är genom samtal i situerade sociala praktiker vi lär oss de flesta av de interaktiva färdigheter vi behöver för framtiden" (s. 233).

Säljö poängterar att människan lär sig maximalt när hon skapar en värdefull helhet för det egna lärandet. Det handlar då om att integrera sitt eget perspektiv med handledarens eller andra personers i sitt lärande. Människan kan då använda andras tankar och idéer som informationskälla till utvecklingen av egna kunskaper. Säljö skriver att "Kunskaper är något som skall lagras hos individer i deras kunskapsförråd och lärandets problem är att få dem dit" (s.125).

Lundgren, Säljö och Liberg (2011) hävdar, att människan är en samhällsvarelse redan från födelsen och har sina egna erfarenheter, som gör att individen kontinuerligt genom tidens förlopp utvecklar sin kunskap. Detta sker, menar nämnda forskare, genom en sådan kommunikation som använder sig av kulturella redskap för att förstå och analysera omvärlden. Människor reagerar inte direkt på omvärldens signaler, menar forskarna, men det är omvärlden som ger stimulans och respons så att behovet att utveckla sina förmågor uppstår och ökar hos den lärande individen. Det är omgivningens påverkan, menar forskarna, som leder till hur kunskapen förmedlas och tolkas. Lundgren, Säljö och Liberg uttrycker, att mentala verktyg har betydelse i människans uppväxt i vilken olika situationer kräver olika förståelser och kunskaper. Vad människan lär sig, menar de tre forskarna, är att samspela med andra människor, vilket ger den lärande personen uppfattningar och sociala koder. Lundgren, Säljö och Liberg skriver som följer:

Det sociokulturella perspektivet på lärande och utveckling, handlar således om hur människor utvecklar förmågor som är kulturella till sin karaktär, som att läsa, skriva, räkna, resonera abstrakt, lösa problem och så vidare.....hur människor tar till sig- approprierar- vad man i denna tradition kallar medierande redskap.....med medering avses att människor använder redskap eller verktyg när vi förstår vår omvård och agerar i den. (s.184)

Kommunikation och språk är centrala begrepp i det sociokulturella perspektivet där relationen mellan individen och dennes omgivning beskrivs i kommunikationen. Säljö (2014) förklarar att möjligheten till kunskapsutveckling sker mellan det inre tänkandet, som kan ge förståelse av hur människor blir delaktiga i kunskaper och erfarenheter och det yttre tänkandet framfört genom interaktion som sker i samspel med andra aktiviteter. Lundgren, Säljö och Liberg (2011) skriver som följer:

Interaktionen och kommunikationen blir nycklar till lärande och utveckling. Den bild av lärande som tonar fram genom det sociokulturella perspektivets betoning av samspel med andra blir att inte kunskap är något som överförs mellan människor utan istället något vi deltar i. (s. 193)

Människan tänker med hjälp av språket, menar Lundgren, Säljö och Liberg. Människan innehar därför, menar dessa forskare, fysiska och mentala artefakter. Olika handlingar ger människan bättre förståelse för fenomen i sin omvärld och detta sker i samspel med andra människor. Kommunikationen med andra individer formar människans tänkande. Med andra ord är språket ett medel eller redskap för kommunikation. Lundgren, Säljö och Liberg skriver att "Vygotskij refererar till språket som ett redskap. Det är genom kommunikation med andra människor som vi kan uttrycka oss, och språkliga begrepp hjälper oss att organisera vår omvärld. Språket är vår partner i det mesta vi gör" (s. 187).

Det Vygotskij (1978) uttrycker vara den lärandes närmaste utvecklingszon, beskriver hur människans lärande kan utmanas genom människans känslighet för utmaningar av instruktioner och förklaringar. Vygotskij menar, att handledare kan vägleda en lärande person in i hur man använder kulturella redskap. Den lärande personen är inledningsvis beroende av den som är mest kunnig på området som ska läras, Gradvis tar den lärande personen över kunskapen och kan sedan guida annan lärande person som behöver den lärda kunskapen. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv innehåller utvecklingszonen två nivåer skriver Lundgren, Säljö och Liberg (2011) där den ena är intellektuell och handlar om det den lärande självständigt kan klara. Den andra nivån handlar om uppgifter den lärande kan klara tillsammans med någon annan person, någon som har mer kompetens på just det som ska läras. Skillnaden mellan de två nivåerna benämner forskarna den närmaste utvecklingszonen och menar att det innebär att när individen klarar sig själv, flyttar han eller hon kunskapen till den aktuella zonen, en förflyttning som sker genom reflektion. Den lärande människan kan inte bara observera och producera utan behöver också reflektera över det som lärs med hjälp av språkliga uttryck. Fysiska artefakter omvandlas, menar nämnda forskare till mentala artefakter och används som redskap för lärandeprocessen.

2.4.2 Lärandeteori

Människans utveckling i samhället kräver enligt Säljö (2015) att hon tillägnar sig förståelse och handlingsmöjligheter. Människan är, menar Säljö, skapad för lärande men också dömd till det. Dessutom är människan, skriver Illeris (2015), tvungen till lärande. Säljö (2015) skriver att "Alla samhällen har ett behov av att återskapa de kunskaper och färdigheter som utvecklas. Annars kan våra levandesätt inte bevaras och utvecklas" (s. 126).

Människan kan lära och utveckla sina kunskaper under olika omständigheter, skriver Säljö (2014) och uttrycker också, att med intresse och vilja kan människan förbättra och utveckla sin kompetens och sina färdigheter. Säljö skriver att "Lärande har en viktig position i vår kultur och är knuten till våra föreställningar om ekonomisk och social utveckling och till en önskan om att förbättra våra levandes villkor" (s. 125).

Illeris (2015) definierar termen lärande genom fyra grundbetydelser. I den första uppfattas lärandet vara ett resultat av läroprocessen och betyder att det hos den lärande människan har skett en förändring. Den andra grundbetydelsen är att lärandet kan hänvisas till de psykiska processer som under lärandet sker hos individen, vilket belyser den inre läroprocess, som enligt Illeris sker hos varje enskilda lärande individ. Den tredje grundbetydelsen betonar de samspelsprocesser, som sker mellan den lärande individen och de sociala och materiella förhållandena i den lärandes omgivning. Dessa processer menar Illeris är förutsättningar för inre läroprocesser. Den fjärde definierade grundbetydelsen är, skriver Illeris, att termerna lärande och lärandeprocess ofta är liktydiga med undervisning. Med detta menar Illeris att den som lär och den som undervisar deltar i samma process. Sammanfattningsvis skriver Illeris om lärande att "Lärande är varje

process som hos levande organismer ledare till varaktig kapacitetsförändring som inte bara beror på biologiska mognad eller åldrande” (s. 18).

Lundgren, Säljö och Liberg (2011), betonar Vygotskijs perspektiv i vilket han anser att människor är varelser som är biologiska och kulturella samtidigt. Med detta menar Vygotskij, enligt Lundgren, Säljö och Liberg, att alla människor kan utvecklas likartat när det gäller den biologiska utvecklingen alltmedan det språket utgör den största betydelsen i den sociokulturella utvecklingen. Nämnade forskare menar, att enligt Vygotskij, utgör språket ett avgörande verktyg för att människor ska kunna utbyta erfarenheter i den sociala processen samt för interaktionen människor emellan. Om detta skriver Illeris (2007) som följer:

Genom språklig interaktion och praktiska handledningar som människor utför tillsammans med andra förmedlas kunskaper och erfarenheter från den sociala yrkeshandlingen, något som gör att vi bygger upp kunskap om hur yrkeshandlingar kan förstås och förändras. Språket är det mest centrala förmedlande redskapet i människors tillägnande av kunskap och förståelse av omvärlden. (s.193)

Människors lärande kan inte enligt Säljö (2014), reduceras till en fråga om teknik eller metod. Med detta menar Säljö att varje enskild individ har egna individuella förmågor att lära. Skola och utbildning har enligt Säljö betydelse i människors utveckling, men han menar även att lärandet inte begränsat till skolans och utbildningars miljöer. Säljö menar, att några av de grundläggande färdigheter människan innehar, har hon erhållit i andra sammanhang och i interaktion med andra människor.

Lärandets resultat är händelser, som ger människan möjligheter att ta med sig något som hon kan använda i framtida situationer. Illeris (2015) skriver, att lärandet är ett samspel mellan tre olika dimensioner. Den första är innehållsdimensionen, i vilken den lärande strävar efter att träna upp sitt bemästrande av ”Färdigheter och förhållningssätt som gör det möjligt för oss att hantera livets praktiska utmaningar” (s.47). Den andra dimensionen är enligt Illeris drivkraftsdimensionen som påverkar den mentala energi som lärandet kräver. Denna dimension kan enligt Illeris betecknas av de tre termerna motivation, känsla och vilja. Illeris menar, att de båda ovan nämnda dimensionerna aktiveras samtidig. Den tredje dimensionen är enligt Illeris, samspeletsdimensionen, vilken innehåller individens egna möjligheter att påverka det egna lärandet. Denna dimension omfattar, skriver Illeris ”Handling, kommunikation och samarbete. Härigenom strävar vi generellt efter att uppnå en social och samhällelig interaktion som vi uppfattar som acceptabla, samtidigt som vi utvecklar vår socialitet ” (s.50),

Illeris uttrycker att eftersom individer är olika och har varierande och kvalitativt skilda behov och styrkor av att lära, så kan dessa ha betydelse för vars och ens lärande. Illeris menar, att det finns individer som styr sitt lärande, men att det även finns andra, som är passiva mottagare, även då de befinner sig i en omgivning, i vilken det skapas olika uppfattningar av samma fenomen. Illeris

menar, att när de involverade personerna i detta sammanhang redogör sina skilda förståelser och kunskaper för varandra, ökar förståelse av själva fenomenet. Lärande är enligt Illeris en social situation, vilken i sig är unik. Den kunskap, som förmedlas i olika kontexter är baserad på de sociala sammanhang som människan befinner sig i.

Illires skriver att erfarenhetsbegreppet är ett lärandebegrepp, genom vilket människan erfar något, som i sin tur innebär att man har ett direkt medvetande. Illires skriver som följer:

När man har erfarenhet av något så har man direkt personlig kännedom om saken ifråga, och det är något helt annat än det indirekta förhållande som det rör sig om när man har lärt sig något i skolan, läst det i en bok eller sett det på teve. (s.50)

Erfarenhetsbegreppet omfattar nästan alla sidor av lärandet, skriver Illeris. Erfarenheten ger människan en helhetssyn och en fördjupad karaktär i samband med lärande. Illeris hävdar, att erfarenhetsbegreppet består av både inre psykisk styrka och psykologiska tillägnelseprocesser tillika med sociala samspelsprocesser. Denna erfarenhet menar Illeris, har sin betydelse i varje människas personlighet, kompetens och identitet,

2.4.3 Ledande av lärares lärande och utveckling

Ledarskap i skolan utövas inte endast av rektor utan av alla de personer som arbetar i skolverksamheten i fråga och som tar ansvar för elevernas lärande och utveckling. Lärarna och i synnerhet de nyutbildade lärarna uttrycker, att de önskar en praktisk utveckling som en fortsättning på den utbildningsteoretiska, och som kan leda dem till en professionell förståelse och ett utövande i vilken teori och praktik är integrerade. En av de effektiva professionella utvecklingarna är, menar Robinson (2015), fokuseringen på förhållandet mellan undervisningen och elevernas lärande, Robinson menar att en motor för skolförbättring kan vara att läraren erbjuder och utvecklar flera olika möjligheter att lära som utveckling av sin undervisning. Robinson skriver, att för skolutveckling krävs det en skolledning med handledare, som har tillgång till "Aktuell forskningsbaserad kunskap om hur eleverna lär sig och om hur undervisningen gynnar lärande i olika klassrumkontexter" (s.33).

Att frigöra resurser för elevernas utveckling och lärande är en skolledningsfråga, menar Robinson, vilken kan ta mycket tid och kraft för beslut som behövs. Robinson menar, att det lärare kan göra för att förbättra i klassrummet, inte tar mycket tid, men ger en stor och snabb effekt i elevernas lärande och utveckling. Robinson hävdar, att framgångsrika skolor präglas av ett ledarskap som har utvecklat samordning och har gemensamma handlingsprogram som följer såväl elevers som lärares utveckling och lärande. Skolledningens uppgift är enligt Robinson att skapa möjligheter för nyutexaminerade lärare att bli professionella och att därmed kunna anpassa undervisningen efter alla de i undervisningen deltagande elevernas kvalitativt skilda lärandeför-
mågor och kunskaper.

Robinson skriver, att en förbättring av såväl undervisning som elevers lärande i en klassrumsverksamhet tar tid. Robinson menar, att varje gång skolledare kräver att lärare ska prestera mer eller utveckla vissa områden, ska dessa skolledare ta ansvar för att erbjuda kompetens som hjälper lärares professionella lärandemöjligheter till en nödvändig förändring av lärarens praktik på ett sätt som i sin tur leder till att bidra till varje enskild lärares förbättring och utveckling av undervisningen. Att inneha ett gemensamt fokus för skolutveckling hos båda lärare, skolledare och handledare kan leda nyexaminerade lärares lärande till att förbättra eleverna insatser i skolan och till att främja elevernas lärande och utveckling. Robinson skriver som följande:

I detta ingår att tillgodose lärares och elevers behov av lärande, att fokusera på förhållande mellan undervisning och elevernas resultat, att presentera meningsfullt innehåll, integrera teori och praktik, använda extern sakkunskap och se till att det finns mångfald av möjligheter att lära. (s.144)

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att försöka utveckla hur handledare kan bidra till nyutbildade pedagogers förståelse av att omsätta och använda sina teoretiska kunskaper från utbildningen i den didaktiska undervisningsverkligheten.

Studiens frågeställningar är:

1. Hur uppfattar nyutexaminerade lärare sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever?
2. Hur kan handledare enligt nyutexaminerade lärare främja nyutbildade lärares lärande i det didaktiska umgänget med lärande elever och med utgångspunkt i utbildningens teoretiska förmedlande?
3. Hur uppfattar nyutexaminerade lärare att de klarar övergången från teoretisk utbildning till praktisk undervisning?

4. Metod och genomförande

I detta kapitel presenteras undersökningens ansats och metod. I kapitlet beskrivs studiens urvalsgrupp och hur urvalet har genomförts. Dessutom presenteras studiens etiska principer, studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. Kapitlet avslutas med en beskrivning av data bearbetningen.

4.1 Kvalitativ metod

Forskning kan bedrivas på olika sätt, vilket beror på vilken problemställning forskaren har, eftersom, skriver Stukat (2005) "Forskningsproblem ska styra metodval" (s. 41). Stukat skriver som följer:

När ett område är nytt och otillräckligt utforskat eller när man vill belysa ett känt område ur ett nytt perspektiv, kan en kvalitativ ansats vara att föredra. Syftet med kvalitativ forskning är just att upptäcka och beskriva vilka fenomen som finns på det studerade området. (s. 35)

Denna studie är kvalitativ. Intresset har varit att undersöka urvalsgruppens tankar och uppfattade handlingar för vilket en kvantitativ ansats inte skulle ha fungerat. I en kvantitativ studie mäts eller prövas något och empirin genomförs t.ex. genom att sända ut enkäter. Stukat (2005) förklarar att en kvalitativ undersökning bygger på språk, det verbala i intervjuer och det kroppsliga i observationer. Intervjuer och observationer är således den kvalitativa forskningens empiriska redskap, varav endast intervjuer har använts i föreliggande studie. Stukat skriver även att de två nämnda språken, i synnerhet det verbala, visar undersökningens personernas inre uppfattningar. Stukat menar, att erfarenheter och värderingar hos både forskare och respondenter är ett hjälpmedel för att tolka den informationen som framkommer i en intervju.

4.2 Urvalsgrupp

Urvalsgruppen kom att bestå av tolv lärare vilka presenteras nedan.

Lärare 1 har arbetat som lärare i fem år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i SO

Lärare 2 har arbetat som lärare i ett och ett halvt år och har lärarexamen för årskurs 1-6 i SV, SO, NO och matte.

Lärare 3 har arbetat i ett år och har lärarexamen för årskurs 1-6 i SV, SO, engleska och matte.

Lärare 4 har arbetat som lärare i två år och har lärarexamen för årskurs 1-6 i SV och matte.

Lärare 5 har arbetat som lärare i nio år och har lärarexamen för årskurs 1-7 i SV och matte.

Lärare 6 har arbetat som lärare i ett år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i SO.

Lärare 7 har arbetat som lärare i två år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i SO.

Lärare 8 har arbetat som lärare i tre år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i SV SO.

Lärare 9 har arbetat som lärare i ett halvt år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i SO och SV.

Lärare 10 har arbetat som lärare ett och ett halvt år och har lärarexamen för årskurs 1-6 i SV, SO, NO och matte.

Lärare 11 har arbetat som lärare i tre år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i SV och franska.

Lärare 12 har arbetat som lärare i 11 år och har lärarexamen för årskurs 4-9 i engleska och franska.

De tolv lärarna valdes ut från en och samma skola. Jag började kontakta en skola där man hade nyutexaminerad lärare. Det visade sig att det fanns ett stort antal lärare som var nyutexaminerade och villiga att ställer upp. Detta gjorde att jag inte ansåg mig vara i behov att söka ytterligare skolor för fler intervjuer. Urvalet kom således att bli ett tillgängligt urval.

4.3 Studiens intervjuer

Intervjufrågorna är skapade utifrån studiens forskningssyfte och frågeställningar (bil. 1). Dessa mailades i förväg till respondenterna. Dessutom skickades en kort presentation av undersökning syfte och studiens frågeställning. Detta gjorde jag medvetet för att öka motivation hos respondenterna. Stukát, (2005) hävdar att motivation kan skapas hos respondenter genom att kommunicera i en given situation som kan leda till en förändring. Detta sker genom att tydligt klargöra syftet med intervjun, vilket jag försökte genom att relatera till respondenternas egna mål. Jag försökte påverka respondenternas inre motivation för att de skulle tala om sådant som intresserade dem, givetvis inom rimliga gränser utifrån forskningssyftet.

Intervjuerna är inspelade på mobiltelefon, vilket intervjuerna gav sitt tillstånd till. En vetenskaplig trygghet med inspelningen av intervjuer är att respondenternas svar registreras exakt.

Intervjuerna ägde rum i skolan, i lärarnas olika klassrum och de varade mellan 35 till 50 minuter. Jag använde mig av att anteckna stödord parallellt med inspelningarna.

Den första stunden av varje intervju fick en informell prägel för att skapa en god atmosfär i intervjugenomförandet. Inledningsvis upprepades informationen om syftet med undersökning. Jag gjorde detta medveten för att skapa tydlighet och möjlighet för respondenterna att ställa individuella frågor och få dessa besvarade innan intervjun påbörjades.

4.4 Etiska ställningstaganden

Stukát, (2005) skriver att för varje vetenskaplig undersökning krävs forskningsetiska principer. Vetenskapsrådet (2001) framhåller fyra huvudkrav vilka är: Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet uppfylldes genom att undersökningsspersonerna var och en informerades såväl muntlig som skriftligt. I det skrivna brevet förklarades syftet med undersökningen och vad som förväntades av deras medverkan i

studien samt vad insamlade data skulle användas till. I brevet förklarades också att det var frivilligt att delta och att var och en hade rätt att utträda ur studien när som helst. Respondenterna fick även själva bestämma var intervjun skulle genomföras. På detta sätt uppfattar jag att såväl informationskravet som samtyckeskravet uppfyllda. För att uppfylla konfidentialitetskravet har respondenterna fått veta att alla deras namn hanteras anonymt och att de namn som nämnts i studien är fingerade. Respondenter fick också veta att allt underlag från intervjuerna bara skulle användas i forskningssyfte samt att materialet efter den nödvändiga tiden till examinerandet av en masteruppsats skulle förstöras. Därmed är slutligen också nyttjandekravet enligt min syn uppfyllt.

4. 5 Tillförlitlighet - Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

4. 5. 1 Studiens validitet

En studies validitet handlar om att studien verkligen innehåller det som studien syftar till att undersöka. Stukát (2005) skriver att hög validitet kan redovisas genom en sådan innehållslig beskrivning, där varje steg i undersökningen kan identifieras. På det viset kan förståelse skapas hos läsaren, som genom de beskrivna stegen kan följa forskningsprocessen. För att i beskriven studie tydliggöra att svar uppfattats som respondenten menat, har under intervjuerna följdfrågor ställts. Respondenterna hade också möjlighet att lämna sina synpunkter efter det att intervjuerna transkriberats.

Stukát (2005) hävdar att validiteten i en studie grundas på tre aspekter. Den ena handlar om forskarens hantverksskicklighet, vilket innebär att forskaren har förmåga att kritiskt granska sig själv i förhållande till resultatets rimlighet samt skapa dialog och hitta nya vägar. Den andra handlar om kunskap som valideras mellan samtal och dialog samt mellan perspektiv och teori i den verklighet som studeras. Empirin blir ett underlag för diskussion och reflektion, menar Stukát vilken i sin tur grupperas och analyseras för att slutligen presenteras för läsaren. Den tredje är att forskaren ska lita på sin egen tolkning, ta ansvar och våga skriva slutliga resultat som nyanserar respondenternas uppfattningar och bidrar till skolutveckling.

Intervjuerna genomfördes i lärarnas klassrumsmiljö, vilket enligt Stukát gav studien en validitetshöjning på grund av att intervjun förekom i lärarnas när- och vardagsmiljö.

4.5.2 Studiens reliabilitet

Reliabilitet handlar om en studies noggranna genomförande, dvs. en studie ska genomföras på ett pålitligt sätt och med hjälp av en tillförlitlig undersökningsmetod. Denna kan vara relaterad till forskarens förmåga att välja relevant vetenskapsteknisk utrustning. I föreliggande studie valdes intervjuer som empiriskt redskap för att beskriva intervjupersonernas förståelser.

Stukát skriver att det i en studie kan framkomma reliabilitetsbrister, vilka kan påverka resultatet i en undersökning med intervjuer. Stukát menar, att feltolkning av både frågor och svar kan förekomma. Han skriver ”Feltolkningar av frågor och svar hos den bedömda och/eller bedömare, yttre störningar under undersökningen, tur och otur i vilka frågor som ställs. Det kan också handla om dagsformen hos den svarande” (s. 126).

Ytterligare ett förhållande, som behöver lyftas fram i samband med studiens reliabilitet, är att beskriven studies respondenter var från en och samma skola och att intervjuerna inte genomfördes samtidigt. Detta innebar att det fanns möjlighet att respondenterna samtalande med andra lärare. I detta sammanhang måste jag lita på respondenternas ärlighet.

Ytterligare en reliabilitetshöjande faktor kan sägas vara noggrannheten i formulerandet av studiens intervjufrågor och också det förhållande att de frågor ströks som i den första intervjun upptäcktes inte vara relaterade till studiens syfte och frågeställningar. Dock kom denna pilotintervju att till sitt svarsinnehåll vara av en sådan kvalitet, att den kunde räknas som en i studien användbar intervju.

4.5.3 Studiens generaliserbarhet

En studies generaliserbarhet handlar om huruvida studiens resultat kan räknas som allmänt gällande. Stukat skriver ”Att få svar från en större grupp ger kraft åt resultaten och möjligheten att generalisera sina resultat blir ju så mycket större än vid intervjuundersökningar med några få personer” (s.42). I föreliggande studie har tolv personer intervjuats, vilket sannolikt inte kan jämföras med antalet personer i en storskalig kvantitativ studie. I en sådan, där hypoteser prövas och där undersökningsspersonerna svarar på frågor och påståenden i en enkät, kan generella slutsatser dras, genom att det procentuella resultatunderlaget i undersökningsgruppen, relateras till hela studiens population. I en kvalitativ studie, likt föreliggande, är det inte frågan om att mäta och pröva något, utan snarare att försöka förstå och lyfta fram de intervjuades tankar, uppfattningar och handlingar. I den händelse detsamma man vill ha ett numerärt underlag, är det antalet uppfattningar som ska räknas, snarare än antalet involverade undersökningsspersoner. Stukat skriver att ”Det viktiga i en sådan kvalitativ studie är att visa att man funnit vissa mönster, uppfattningar eller variationer” (s. 62). Detta kan ge, menar Stukat, en generell teoretisk förståelse av undersökt fenomen. I denna studie föreligger således kravet på generalitet som en teoretisk sådan, för vilken det framkommer mönster, uppfattningar och variation, vilket beskrivs i resultatredovisningen. I föreliggande kvalitativa studie finns således inte anspråket på generaliserbarhet som i kvantitativa studier. De tolv intervjuade lärarna har dock genom alla sina varierade uppfattningar belyst behovet av handledning för nytexaminerade lärare.

4.6 Bearbetning av studiens data

Ett första steg i bearbetningen av denna studies data, var att transkribera de inspelade intervjuerna. Denna fas i bearbetningen var tidskrävande, men innehöll genom sin långsamhet möjligheten att fundera över varje intervjuad persons svar i relation till undersökt fenomen.

Nästa fas i bearbetningen bestod av genomläsningar av den text som transkriberingen lett till. Fokus i dessa genomläsningar hade sin utgångspunkt i studiens forskningsfrågor. För varje genomläsning framstod de innehållsliga svaren allt klarare och bildade ett mönster med kvalitativa svar. Det är i en bearbetning med flera genomläsningar av data inte fråga om en repeterad läsning. Snarare är det så, att varje läsning tar sin utgångspunkt i förståelsen av den förra läsningen, varvid figur och bakgrund för varje läsning skiftar. En fördjupad förståelse för undersökningens svar på forskningsfrågorna sker.

Fortsatt bearbetning av datan skedde genom skapandet av matriser, som innehöll alla lärarnas uppfattningar. Forskningsfrågorna och intervjupersonernas svar erhöll mötesplatser i matrisen. Bearbetningen av dessa matriser medförde successivt tydlighet i ett resulterande svarsmönster, vilket med Stukáts ord innebär att ”Respondenterans uppfattningar identifieras genom forskningsanalys, vilka kan ge läsaren båda eniga och varierande uppfattningar (s. 45).

5. Resultatredovisning och slutsatser

Med tanke på läsarens förståelse av beskriven studies resultat, inleds resultatkapitlet med ett återgivande av studiens syfte och frågeställningar. Forskningsfrågorna utgjorde ett användbart redskap för urvalet av innehållet i studiens problemområde, för skapandet av intervjufrågor, som utgångspunkt för att bearbeta datan samt för att analysera fram denna kvalitativa studies resultatmönster. I bearbetningen av de transkriberade intervjuerna, framstod i respondenternas svar läraryrkets kontextuella och även komplexa förhållanden. Lärande, utbildning och undervisning samverkar kontinuerligt i skolans framåtskridande vardag. Detta har inneburit att studiens forskningsfrågor har kommit att besvaras med ett resultatmönster som ska ses som ett fördjupande av respondenternas svar på forskningsfrågorna, svar som visade sig överlappa varandra. Efter nedanstående återgivning av föreliggande studies syfte och forskningsfrågor beskrivs studiens svarsmönster.

Syftet med denna studie har varit att försöka utveckla hur handledare kan bidra till nyutbildade pedagogers förståelse av att omsätta sina teoretiska kunskaper från utbildningen till en användning i den didaktiska undervisningsverkligheten. Studiens frågeställningar har varit 1) Hur uppfattar nytexaminerade lärare sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever? 2) Hur kan handledare enligt nytexaminerade lärare främja nyutbildade lärares lärande i det didaktiska umgänget med lärande elever och med utgångspunkt i utbildningens teoretiska förmedlande? 3) Hur uppfattar nytexaminerade lärare att de klarar övergången från teoretisk utbildning till praktisk undervisning?

Resultatet har analyserats till att beskrivas i form av 5 komponenter och aspekter vilka styrks och exemplifieras genom utsagor från intervjuerna. Två övergripande komponenter, som enligt respondenterna framkommer, inom alla de tre forskningsfrågorna, är lärares syn på handledning samt lärares uppfattningar av lärande, såväl lärares som elevers. Dessa komponenter kan därför sägas vara denna studies huvudkomponenter och beskrivs som komponent nummer ett och två. De fem komponenter som utgör resultatet är:

Komponent 5.1) Lärares syn på sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever (5 aspekter, 40 uppfattningar).

Komponent 5.2) Lärares syn på lärande (4 aspekter, 26 uppfattningar).

Komponent 5.3) Behov av handledning (9 aspekter, 101 uppfattningar).

Komponent 5.4) Uppfattningar av övergången från teori till praktik (1 aspekt, 24 uppfattningar).

Komponent 5.5) En skola för alla (1 aspekt, 40 uppfattningar).

Benämningar på resultatmönstrets aspekter och respondenternas utsagor framgår i texten nedan.

Komponent 5.1

Lärares syn på sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever

Pedagogiskt ledarskap har i studien framgått som ett område, vilket kontinuerligt behöver utvecklas. Respondenterna uttrycker att det är läraren som leda den pedagogiska lärprocessen i umgänget med lärande elever. Robinson (2015) skriver att effekten på elevernas resultat handlar

om ordning och trygghet i skolans fysiska och sociala miljö, vilket i sin tur kan leda till en trygg och säker miljö för elevernas lärande. Ledarskap i klassrummet innebär att ha ordning och struktur samt klargöra vad som förväntas av eleverna. På det viset kan lärare skapa möjlighet till fina dialoger mellan elever och pedagoger, vilket i sin tur skapar möjligheter för hantering av alla vardagsproblem som förekommer i det pedagogiska innehållet. Detta innebär enligt Scherp (2013) att "lärandeinriktat ledarskap är inriktat mot att leda det gemensamma lärandet om utveckling om undervisning och lärande" (s, 223).

Aspekter (antal 5)

5.1.1 Pedagogiskt ledarskap är att ha struktur och ordning (6 uppfattningar)

- Jag försöker vara strukturerad. Man ska utmana eleverna och ge möjligheter för dem att hitta vägen.
- Läraren är en vägledare som ska ha ordning och struktur.
- Läraren som ledare ska vara lyhörd och konsekvent samt lyssna på klassen.
- Det är jag som bestämmer den ordning i klassen som vi ska följa. Om klassen har ett annat önskemål, då tar vi det på nästa lektion. Jag följer den struktur, som jag har planerat.
- Man måste vara strukturerad och tydlig med sina förväntningar på eleverna.
- Jag finner det viktigt att alla elever ska ta del av lärandet och det gör att jag måste ha fullständig kontroll på eleverna, åtminstone under lektionen. Jag måste se till att alla är aktiva och tar del av lektionsinnehållet.

5.1.2 Pedagogiskt ledarskap att vara tydligt med sina förväntningar (15 uppfattningar)

- Det är viktigt att vara en tydlig ledare med uttalade ramar.
- Det är viktigt att vara en tydlig ledare med sina förväntningar på eleverna. Jag tror att eleverna mår bäst när de vet vad som gäller.
- Läraren är en vägledare, som leder elevernas läroprocess. Läraren som vägledare ska vara mycket tydlig med sina krav.
- Lärare ska klargöra vad som förväntas av eleverna.
- Måste ha ett bra och tydligt ledarskap för att kunna nå eleverna. Det handlar om att visa vägen och att handleda om utvecklingen av individen. Samtidigt måste man skapa en känsla av att det är roligt att lära sig.
- Eleverna måste förstå att det är jag, som är lärare och att det är de som är elever.
- Att vara ledare i klassen kräver att vara tydlig och strukturerad för att nå eleverna.
- Att man har ett bra och starkt ledarskap, vilket jag uppfattar är mycket viktigt, lika viktigt som att man är kunnig i sitt ämne.
- Man måste också vara samarbetsvillig och kunna visa vilka gränser man har för varje enskild elev.

- Jag är läraren och därmed också ledaren i klassen.
- Jag anser att ett ledarskap måste vara pedagogiskt i den meningen att det måste bli tydligt vad ledaren vill åstadkomma, vilken information ledaren vill förmedla och vilka handlingar man vill få utförda. Det handlar ständigt om att få mottagaren att förstå budskapet som förmedlas.
- Det handlar om att ledaren är en person, som är trygg i sig själv och vågar fatta varierande beslut. Ledaren ska förstå sitt eget lärande i förhållande till uppdraget den har och dessutom vara tydlig i sin kommunikation, specifikt då man diskuterar mål och visioner. Viktigast är att arbeta tillsammans i ett arbetslag där man öppnar upp för möjligheter, spontana uppfinningar och idéer i organisationen.
- Gränsen mellan att vara en för hård eller för mjuk ledare är tunn, så det gäller att inte "ramla" åt något av hållen. Eleverna behöver förebilder, helst lärare som de kan relatera till på olika sätt. En lärare som ledare ska vara tydlig med sina förväntningar på elever och samtidigt ha struktur på sin undervisning.
- Jag tillåter dock inte att eleverna stör och jag är inte blyg för att säga till dessa elever att de ska vara tysta och sluta störa andra.
- Att vara aktiv innebär också att man lyssnar aktivt och då testar jag detta genom att jag ställer frågor till eleverna, vilket i sin tur innebär att vara strukturerad och tydlig med vilka förväntningar jag har på mina elever på slutet av lektionen.

5.1.3 Pedagogiskt ledarskap är att skapa arbetsro och ge eleverna eget ansvar (4 uppfattningar)

- Min definition av ledarskap är att skapa arbetsro för att kunna se kunskapsutvecklingen hos eleverna, i stället för att se att det är något som fattas. Då, om man tror att det är något som fattas, är man inte en bra ledare eller lärare.
- Pedagogiskt ledarskap handlar för min del om att släppa taget och låta människor i ens arbetslag och verksamhet ta eget ansvar, samtidigt som att finnas till hand och coacha medparterna.
- Min definition av ledarskap är att man är trygg i sig själv och utstrålar ett lugn till klassen
- Det är ytterst viktigt att ha färdigheter i att leda och att ha en disciplinerad klass, vilket kan vara bra för eleverna, som behöver ordning och omsorg.

5.1.4 Pedagogiskt ledarskap att bygga förtroende mellan elever och lärare (7 uppfattningar)

- Jag tycker att det viktigaste är, att eleverna litar på mig. Det handlar om förtroende mellan mig och eleverna, för att jag ska kunna nå eleverna, utmana dem och lyssna på dem.
- Det är viktigt att jag visar att jag är nära eleverna, men att jag samtidigt visar att jag är elevernas vägvisare och guide. Att ha bra ledarskap, leder till fina dialoger mellan elever och pedagoger.

- Det behövs en pedagogisk dialog för att läraren ska kunna lära känna varje elev och kunna erbjuda enskild hjälp och kunskapsguidning.
- Det är lika viktigt för eleven att han eller hon kan lita på läraren för att utvecklas i sin kunskap och kunna gå ut i världen med säkra steg. Detta händer inte om inte pedagogen visar ett bra ledarskap. Bra ledarskap leder till större tillit till läraren, vilket i sin tur skapar en utmärkt dialog mellan lärare och elev. Detta är en cirkel som inte kan delas.
- Man måste anpassa sig till sina elever och lära sig veta vad det är för typer av elever man har. Mitt ledarskap ska bevisa för eleverna att jag är här för att vägleda dem till en framtida roll i samhället.
- Jag ska lyfta upp elevernas perspektiv precis som lärares perspektiv och ge eleverna desamma förväntningar som jag har på dem. Det är också viktigt att eleverna uppfattar mig som ledare och att vi tillsammans genom ömsesidig respekt skapar en lärandemiljö.
- Det handlar om att ledaren är en person som vågar släppa på ansvaret lite och låta andra som man delegerar till få vara ansvariga.

5.1.5 Pedagogiskt ledarskap som demokratisk tänkande (8 uppfattningar)

- Ett idealt pedagogiska ledarskap är i min förståelse då ledare utgår från ett demokratiskt tänkande.
- En lärare ska ha ett kommunikativt ledarskap.
- Ledaren ska vara närvarande i verksamheten för att kunna ge direkt inflytande och skapa en gemensam grund tillsammans med medarbetare.
- Det finns olika ledarstilar. Jag försöker vara en auktoritet hellre än en auktoritär ledare i min undervisning. All undervisning ska utgå från eleven och eleverna lär sig mest när de är trygga, så det är trygghet jag försöker åstadkomma.
- Jag tar ganska mycket plats i klassrummet, men upplever ändå att jag är öppen och inte dominerande.
- Jag är öppen för andra lärandeformer än de traditionella. Jag kan t.ex. ha ett alternativt prov i stället för de traditionella prov som finns med att svara på frågor. Jag kan mäta och förhöra eleverna på deras kunskap på annat vis. Jag kan, när jag har lärt känna eleverna, se om eleverna har haft en dålig dag. Jag kan också se hur kunskapen hos eleven är, av resultatet på ett prov eller på ett läxförhör och om detta är representativt för den kunskap eleven har tillägnat sig.
- Den starka ledaren är den, som tar hänsyn till det svagaste i gruppen. Starka ledare är de, som kan ta ut det bästa från varje enskild elev. För att hjälpa lärare att utveckla sitt ledarskap behöver man satsa på fler kurser, som handlar om personlighetsutveckling, dvs. att utveckla lärarens egenskaper och få dem att tro på sig själv. Det behövs retoriska kurser, alltså hur man kan nå eleverna på bästa sätt genom samtal. Många lärare har mycket bra ämneskunskaper, men kan på grund av en svag självtillit, visa rädsla för vad eleverna ska tycka och vad föräldrarna ska tycka. Detta kan sätta käppar i hjulet. Jag tycker att det är

jätteviktigt att skolan centraliseras för att kunna erbjuda alla lärare olika kurser under sitt arbetsliv, för att på detta sätt kunna utveckla sitt läraryrke samt att alla ska få möjligheten att utveckla sin kunskap inom olika områden efter lärarutbildningen.

- Jag som lärare är den vägvisare, som kan hjälpa eleverna att upptäcka olika strategier för att klara sin kunskapsutveckling.

Komponent 5.2

Lärares syn på lärande

Enligt respondenterna sker lärandet hos människor hela tiden, men förståelsen är också den att lärandet beror på intresse och behov hos varje individ. Lärandet bekräftas enligt respondenterna genom att man tar till sig den kunskap man har erhållit i olika kontexter. Respondenterna uppfattar att lärande sker genom en sådan handledning, som kan resultera i att också läraren blir aktiv i sin inläring. Ett lärande sker i ett samspel där kunskapsutbytet är i fokus och sker genom kommunikation och interaktion med andra individer. Säljö (2000) beskriver att ”Vi formas som sociokulturella varelser och det är genom samtal i situerade sociala praktiker vi lär oss de flesta av de interaktiva färdigheter vi behöver för framtiden” (s. 233).

Aspekter (antal 4)

5.2.1 Lärandet är att erhålla kunskap om sådant man tidigare inte visste (6 uppfattningar)

- Min definition av lärande är att ett aktivt sökande av information och att ha ett öppet sinne för att lära sig nya kunskaper
- Lärande är ett stort begrepp, som omfattar de kunskaper vi erhåller och sedan kan använda i olika sammanhang.
- Lärande handlar om att klara nya saker i vardagen och dess utmaningar.
- Lärandet sker medvetet och omedvetet och är en process, en förändringsprocess man genomgår för att utveckla kunskaper under åren man lär.
- Kunskapsutveckling är ett villkor för utvecklingen i en lärandeprocess och det är viktigt att se det.
- I lärandet måste man kunna stanna upp för att se om det sker utveckling, för att förstå om det sätt på vilket man lär är ett användbart instrument för att se kunskapsutvecklingen.

5.2.2 Lärandet sker ständigt och på olika sätt (13 uppfattningar)

- Lärande är en ständig process som aldrig stannar. Lärandet är en kontinuerlig process, ett samspel där kunskapsutbyte är i fokus. I den ständiga processen ska det finnas en relation för att lärande ska kunna ske.
- Lärande sker hela tiden. Jag lär mig av eleverna och saker som händer i skolan. Man lär sig att ta in allt lärande och man får prova för att internalisera kunskapen. Man kan lära sig

genom en film, ett spel eller genom att läsa i en bok. Variationen i lärandet gör att man kan lära sig bättre än i ett ensidigt lärande. Ibland sker lärandet också genom diskussioner, efter vilka jag provar mig fram till vad jag kan lära. Intresse och behov är en drivkraft för att bedriva lärande hos både lärare och elever”.

- Lärande görs inte bara i skolan utan det är något som görs hela tiden också utanför skolan. Där sker det genom interaktion med andra människor, genom att läsa böcker och kanske se på TV.
- Intresset kan vara en drivkraft för lärande. Är man intresserad av något ämne kan detta medföra att man lär.
- Det kan vara så, att en lärare skapar motivation hos elever att lyssna aktivt och sedan läsa böcker.
- Lärande är något som sker hela tiden genom olika saker. Man lär sig genom sina misstag, man lär sig genom vad man gör i vardagliga situationer. Om man inte vågar prova och testa sin kunskap i dessa situationer, då kan man inte utvecklas som människa. Umgänget, som man befinner sig i, kan hjälpa till att ge olika aspekter och bidra till att man som en lärande person, får förståelse för andra människors tankar och kunskaper.
- Lärande är en process, som utvecklas hela tiden bland annat genom interaktion med andra människor, beroende på behov och intressen hos de interagerande individerna.
- Lärande för mig är att man blir berikad som människa, det som förändrar sättet att tänka på. Olika individer lär sig på olika sätt.
- Det är viktigt att använda olika metoder för att ge bättre inläring. Vi experimenterar mycket för att lära oss. Det som fungerar fortsätter vi med och det som inte fungerar försöker vi hitta nya metoder och strategier för att utveckla.
- Lärande för mig kan vara den erfarenhet, som jag utvecklar genom mina misstag. Jag utvärderar varje dag, vad det är som jag har lyckats och inte lyckats med. Det som jag inte lyckats med, söker jag kunskap om från böcker, genom att lyssna på olika föreläsare, eller genom att fråga mina kollegor.
- Jag lär mig bäst genom att läsa mycket. Jag läser, jag upptäcker och erfar, för att på detta sätt lära.
- Man kan utveckla kunskap genom att delta i diskussioner, i vilka nya erfarenheter kan skapas som i sin tur kan leda till nytt lärande. Vi människor har olika erfarenheter, vilka kan berika vår erfarenhet.
- Lärande för mig som lärare, sker när jag kommunicerar med handledaren och diskuterar om olika utvecklingsområden som jag funderar på.

5.2.3 Lärandet kräver språkkunskaper (2 uppfattningar)

- För att kunna lära, krävs först ett språk för att lärandet ska kunna fungera. Det som driver lärandet för min del är ambition och intresse.
- Det jag lär mig ska inte vara meningslöst. Man lär sig bäst, menar jag, genom interaktion med andra människor, som vill ge sitt bästa för att bidra till att andra människor lär.

5.2.4 Lärandet är för elevernas skull (5 uppfattningar)

- Vi som pedagoger existerar främst för elevernas skull. Vi ska kunna uppfostra eleverna och ge dem kunskaper, som de behöver för att anpassa sig till dagens samhälle.
- En lärare ska nå alla elever och det görs inte på en dag, utan det behövs mycket handledning för att utveckla sin roll som lärare.
- Läraren ska klara av att göra det lustfyllt och intressant för elever.
- Denna person är oftast en person som hjälper, ger nya idéer samt stöttar för elevernas utveckling och inte i första hand visar sina egna kunskaper.
- Jag skulle med god handledning bättre kunna satsa på elevernas behov.

Komponent 5.3

Behov av handledning

Handledning kan enligt respondenterna vara en arbetsmetod för att hjälpa pedagoger att vidareutveckla sig som lärare. Respondenterna uppfattar handledning vara något positivt och något som borde finnas i utbildningen i större utsträckning än vad som uppfattas finnas vid studiens genomförande.

Aspekter (antal 9)

5.3.1 Handledning som stöd och lärande (14 uppfattningar)

- Under de första månaderna när man börjar jobba, är det viktigt att ha en handledare, vilket gör att man får stöd och vinner mycket tid för att sätta igång i verksamheten.
- Man kan alltid lära sig något nytt. Jag kan vara handledare men samtidigt kan jag också vara handledd, vilket i båda situationerna kan hjälpa mig att utvecklas som lärare.
- Visst att har jag ganska bra erfarenheter och kan hjälpa en nytexaminerad lärare på en massa områden, men en nytexaminerad lärare kan också hjälpa mig med ny forskning som den personen har läst, t.ex. om hur man kan göra lektionerna roligare eller hur man kan skapa mer variation i undervisningen.
- Jag hade stort behov av handledning i början när jag började jobba, men nu är det bra att ha möjlighet till kollegialt lärande, vilket kan ge variation genom att lyssna på hur andra gör och att tänka kring elevernas lärande.
- Handledare behöver erbjuda handledningssamtal och uppföljning samt ett slags utvärdering av den nytexaminerades första undervisning, för att denna ska kunna se hur det har gått och hur det kan bli i undervisningen. Kanske kunde det vara någon som kunde följa med lärare i en vecka och som är insatt i och har erfarenhet av en undervisningsverksamhet. En sådan handledning skulle kunna bidra till att den nytexaminerade inte hamnade vilse. Handledaren skulle kunna ställa frågor om vad som förväntas av en ny lärare. Det skulle då inte spela någon roll i vilken skola handledningen ges.

- Man ska ledas på rätt spår, inte säga hur jag ska göra utan fråga hur jag har tänkt här och hur skulle du kunna göra. Det kan behövas tips och råd men jag fördrar reflekterande handledning.
- En handledning uppfattar jag som ett stöd, som kan sätta gränserna när det har gått för långt. Man vill göra mycket när man kommer ut från lärarutbildning, men man måste sätta en gräns, annars man kan överbelasta sig själv och också eleverna utan att man känner av det.
- Handledaren kan bli en medskapare till det lärandesamtal som ges till den nyutexaminerade och därmed fortsättningsvis i den nyutexaminerades undervisning.
- Man ska kunna våga berätta om sina misstag och att diskutera dessa för att kunna utvecklas, förändras, testa något nytt, men samtidigt få handledning i att se om misstaget gav resultat på något vis.
- Erfarna handledare kan ge god handledning, vilket kan hjälpa lärare att anpassa sin undervisning till individens enskilda behov.
- Den som tar emot handledning, kan vara en duktig lärare som har en massa idéer, vilka kan hjälpa handledaren att också utvecklas. Handledningens funktion är att vara ett verktyg för att användas när man behöver hjälp. Det är viktigt att få med sig nyutexaminerade lärare i samtal och inte diktera sina villkor, utan att i stället få med sig den andra sidan och att lyssna utan att bedöma.
- Det viktiga med handledningen är att stötta läraren att kunna bli självständig.
- Om jag hade fått handledning i början av min yrkesverksamhet, skulle det ha hjälpt mig att spara mycket tid och börd. Den handledning som jag fått var under VFU-veckorna då jag fick en inblick i skolvärlden, men jag hade behövt det senare också. Mina förväntningar på handledare, som kunde dela med sig av sina erfarenheter och vara tillgängliga att svara på mina frågor och funderingar har jag saknat. Jag hade behövt hjälp med planeringar, bedömningar, hur jag skulle kunna leda ett utvecklingssamtal osv.
- Att ha fått konstruktiv kritik och respons skulle ha varit ett stöd för utvecklingen av mitt egen lärande att undervisa och därmed också i elevernas lärande.

5.3.2 Handledning genom reflekterande samtal (7 uppfattningar)

- Behovet för mig var att få ett reflekterande samtal om innebörder i undervisningen. Jag behövde inte hjälp med ordning, men jag behövde få samtala om hur jag kunde göra nästa gång för att utveckla undervisningen och möta varje enskild elev. Min tanke om definition av handledning är att denna skiljer sig från person till person.
- Det finns ett stort behov av handledning och också av reflekterande samtal speciellt för de unga nyutexaminerade, som saknar arbetslivserfarenhet.
- God handledning är att ge möjlighet att lyssna och reflektera över olika situationer.
- Handledning för mig är kommunikation, dialog, att byta erfarenheter, att lyssna och att reflektera.

- Jag trivs bäst med att vara självständig, men jag har också behov av handledning för att reflektera över vissa situationer.
- Man söker stöd hos andra kollegor eller hos sin arbetslagsledare. Handledare som är till hands och bemöter mig på mina frågor och mina reflektioner, kan göra att jag skulle få hjälp och känna stöd i undervisningen.
- Via handledning skapas reflektioner över sådant man finner vara oklart där man på så sätt får möjligheten att förbättra och observera sig själv i skilda situationer.

5.3.3 Handledning som ett inslag på arbetsplatsen och som undervisning (3 uppfattningar)

- Vissa nyutexaminerade har behov av att få handledning i klassrummet och andra utanför, helt beroende på vilken erfarenhet var och en har.
- Handledning för mig är en form av undervisning där den som blir handledd och som ska lära står i centrum. Detta innebär, att den som handleder inte kan nöja sig med att förmedla sin förståelse och sina kunskaper, utan att handledaren måste utgå från den handleddes förståelse, tankar och handlingar. Handledaren vägleder och utbildar genom att visa på hur något kan göras för att sedan låta den handledde själv skapa och utföra. Det är inte handledaren som med sin förståelse och praktik ska utgöra facit för det som läraren ska komma fram till, utan handledaren ska stötta den lärande för att denna ska kunna bli duktigare på att undervisa. Handledaren ska också stötta den lärande i verksamhetsutvecklingen.
- Jag har inget behov nu till handledare från utbildningen, men självklart har jag behov av att jag kan gå till mina kollegor och diskutera med dem om min planering. Handledaren är en person som guidar och handledare, inspirerar, någon som har en annan livserfarenhet än jag själv har, alltså en person med en lång arbetslivserfarenhet. Nyutexaminerade lärare bör på arbetsplatsen tilldelas en handledare. Handledaren och den som är handledd, ska ha regelbundna träffar. Antal träffar bestämmer båda och det kan skilja sig från individ till individ. God handledning för mig, är någon som lyssnar och har erfarenhet.

5.3.4 Handledning som tips och idéer (6 uppfattningar)

- Det händer mycket genom att ge och få råd och tips och genom att sedan testa detta i verkligheten.
- Handledning är mestadels en sådan vägledning, som kan ge bra exempel och olika tips och idéer om hur man kan göra i stället, så man får möjlighet att själv reflektera och jämföra med det man har planerat eller bedömt. Handledaren ska ge olika exempel på hur man kan göra. Det främsta behovet som jag vill ha på handledning, är på bedömningsområdet. Handledning ska infatta mycket stöd och uppföljning samt ge mycket information. Handledaren ska ha erfarenhet som i sin tur kan ge en massa tips och råd på hur man kan göra i

stället.Handledning är ett väldigt viktigt moment i dagens skola, eftersom lärares uppdrag är mycket mer än att kunna sitt ämne. Bara att betygssätta och bedöma är ett område som man behöver mycket vägledning i med hjälp och tips.

- Jag tror det största behovet är mallar för hur man lägger upp undervisningen. Det är bra att få olika modeller om undervisningsupplägg.
- De hade tips och råd om hur man kan göra, vilket var till stor hjälp i början av läraryrket.
- Jag inser nu att en handledare kan ge mig tips och råd i hur jag ska gå tillväga, t.ex. i att ha olika aspekter med när jag lägger upp en lektion och i hur man ska fördela tiden på olika moment i klassrummet, vilket var svårt i början. Handledare ska ge stöd, komma med tips och diskutera och inte döma
- En av fördelarna i handledningen är att bolla idéer och få råd samt tips från en erfaren lärare.

5.3.5 Områden för handledning (15 uppfattningar)

Enligt alla de 12 respondenternas uppfattningar framgår det att handledning är av det största behovet i början av läraryrkeslivet. Behovet uppfattas kunna sträcka sig över ett antal områden, som har varierat mellan planering, bedömning av elevernas lärande, lektionsupplägg, tips och idéer och hur dessa kan utvecklas i ett ledarskap.

- Det här med ledarskap skulle kunna vara bra att titta på för att se om det här funkar eller inte och hur man kan göra i stället!
- Det är viktigt med handledning när man ska börja i klassrummet med att vara bestämd men också tydlig med sina förväntningar på elever.
- Handledning har betydelse vid planering av lektion och vid reflektion för att kunna utvecklas som pedagog.
- Vi nyutexaminerade lärare behöver någon, som kan hjälpa oss att omvandla teori till praktik. Den praktikträning som finns i utbildningen räcker inte, i synnerhet inte om man har haft otur att få dåliga handledare i praktiken. Därför är det viktigt att få en handledare i början av sin karriär som lärare och att få hjälp och stöd i saker som man har missat i VFU-n.
- Jag skulle kunna önska att min handledare observerade flera av mina lektionsupplägg och guidar mig i hur jag kan utveckla dessa.
- Jag tycker att alla nyanställda borde få en handledare där de kan få möjlighet till reflektion över sitt eget lärande som lärare och samtidigt då till elevernas lärande.
- Det är viktigt att handledare finns i början av en nyutexaminerads yrke som lärare. Detta ger trygghet och stor möjlighet till att diskutera olika punkter och detaljer från läsårsplanering till terminsplanering och till lektionsupplägg.
- Först och främst behövs handledare för att den nyutexaminerade läraren ska kunna lära i egen orientering och få en trygg bas som kan ge god kvalitet i undervisningen. Jag skulle

kunna önska att få mer hjälp när det gäller dokumentationsdelen, exempelvis med bedömning.

- Handledning för nytexaminerade har mest betydelse alldeles i början på yrkeslivet.
- Handledning i inledningen av yrket behövs för hjälp med att lära sig hur man kan fånga en publik. Detta kan hjälpa till att locka elevernas uppmärksamhet.
- I början av yrkeslivet är det viktigt att erbjuda handledning för att klara de svåra situationerna. Uppföljning av handledning är också i ett viktigt moment för utvecklingen som lärare.
- När frågor och problem uppstår, behöver man som nytexaminerad lärare handledning, för det är viktigt att veta vilka sätt som är bäst i undervisningen.
- Betydelsefulla situationer för handledning när man är en nytexaminerad lärare, är när kontakt sker mellan elev och lärare, i hur en lärare ska handskas med elever, hur en lärare ska få med sig elever i utbildning samt hur en lärare ska bemöta eleverna.
- En nytexaminerad lärare är allra mest i behov av handledning i inledningen av yrkesverksamheten.
- Det ska vara krav på skolor att nytexaminerade ska få bra handledare med bred erfarenhet. Lärarutbildningen ger mycket teorier, men inte lika mycket om hur man ska praktisera dessa i verkligheten. Det ska vara krav för att hjälpa lärare att komma in lättare i yrkesliv som lärare än vad det är.

5.3.6 Handledning kan bidra till skolutveckling (17 uppfattningar)

Scherp (2013) skriver att handledning kan ge stora möjligheter till utveckling av kvaliteten i undervisningen. Drivkraften för kvalitetsförbättring kommer från en gemensam syn på kunskapsbildning, vilket kan vara meningsskapande om hur det bästa sättet är som kan lösa vardagsproblem och bidra till elevernas lärande och utveckling, vilket i sin tur bidrar till skolutveckling.

- Det gäller ju i alla skolor att hjälpa eleverna utveckla sin kunskap och att uppfylla de kunskapskrav som genom styrmedel uttrycks som lärandemål.
- I dagens skola skulle man kunna använda handledning som ett verktyg för skolutveckling. Många skolor förnekar detta behov. Man gör stora eller små misstag och man lär sig av sina misstag.
- Handledning kan hjälpa lärare att reflektera över sina misstag och i stället använda misstagen till att utveckla undervisningen. Jag har sett vissa lärare, som stannar i sitt lärande och inte vill vidareutveckla sin undervisning.
- Om man har lärare som samarbetar och stämmer av med varandra, kan en sådan samstämmighet göra att skolan fungerar positivt för en skolutveckling.
- God handledning för nytexaminerade kan bidra till skolutveckling. En sådan kan innehålla praktiska tips när det gäller planering, bedömning och tydlighet för att undervisningen ska vara sådan att eleverna ska nå kunskapsmålen.

- Att göra uppföljning av handledning för nyexaminerade lärare, kan resultera i positiv skolutveckling.
- Handledning av nytexaminerade lärare så att dessa blir medvetna om olika vägar i undervisningen, dvs. i att det förekommer en variation av undervisningssätt, kan bidra till en utvecklande skola.
- Att förstå eleverna, hur de fungerar, vilka kunskaper de har då de kommer till skolan, vilka skilda sätt att lära de representerar och att sedan utgå från detta i sin undervisning, kan leda till skolutveckling.
- Att som nytexaminerad lärare förstå hur man själv fungerar och hur man kan utveckla sig, kan ge goda resultat i undervisningen och därmed bidra till skolutveckling.
- Något som kan bidra till skolutveckling är att lärare kommunicerar med varandra, delar med sig av erfarenheter om vad som fungerar och inte fungerar i undervisningen.
- Att skolledningen får insyn i verksamheten och därigenom diskuterar pedagogiska frågor med lärare, framför allt de nytexaminerade, kan bidra till skolutveckling.
- När man ser till barnen och deras behov och samtalar kring elevernas lärande, kan detta höja kvaliteten i undervisningen och därmed bidra till skolutveckling.
- Nytexaminerade lärare och även andra lärare kan känna sig tryggare i sin roll med hjälp av handledning, vilket kan ge bättre kvalitet i undervisningen och därmed bidra till att skolan utvecklas på ett positivt sätt.
- En god och engagerande handledning ökar kvaliteten på skolan och dess undervisning, vilket i sin tur utvecklar skolan.
- Det kan hända att man bli hemmablind och bor i sin egen bubbla och kämpar med svaga elever. Att då få handledning, i synnerhet som nytexaminerad lärare, kan bidra till ett sådant perspektiv som kan bidra till läraren utvecklar sin kunskapssyn, vilket i sin tur bidrar till skolans utveckling.
- Handledning ger stor möjlighet till en positiv utveckling av kvaliteten i undervisningen, vilket bidrar till skolutveckling.
- Om man i skolan sätter upp mål, då handledare kan hjälpa till att rikta alla lärare i skolan till att uppnå dessa mål, kan detta i sin tur bidra till skolutveckling.

5.3.7 Handledning påverkar kvaliteten på undervisningen (10 uppfattningar)

- Handledning skulle kunna hjälpa mig att utveckla god kvalitet i min undervisning, vilket betyder att ställa individuella mål för eleverna. Mina förväntningar är att min handledare skulle kunna uppmuntra mina idéer och stödja mina tankar under vägens gång och ge mig utrymme för reflektion samt att sätta stopp för om jag har gått över gränsen.
- Den goda dialogen, kommunikationen och relationen till handledaren är härigenom grunden för ett bra handledande och för att få den fungerande till en god kvalitet i undervisningen.
- Jag hade handledning under mitt introduktionsår. Min handledare var en kollega som hade jobbat en längre tid. Jag lärde mig jättemycket under det året och det var väldigt lärorikt att ha en person

som observerade mig och gav mig feedback efter lektionerna. Jag kände att kvalitén på min undervisning höjdes markant under det året och att jag blev mycket mer självmedveten. Det har betydelse att man har ett utbyte av varandra i en handledningssituation och att personen som handleder är lyhörd och positiv i sin handledning.

- Jag har inte haft handledare i början av mitt yrke, vilket jag skulle önska att jag hade fått. Jag tror att det skulle ha hjälpt mig att utveckla kvaliteten i min undervisning och i mitt eget lärande. Jag tycker att varje nytexaminerad lärare ska ha tillgång till en handledare. Handledaren måste vara lyhörd så att man har tillit till handledaren. Den som handleds ska också våga uttrycka sina tankar utan att bli dömd. Handledare ska ge konstruktiv kritik, vilket kan bidra till bättre kvalitet i undervisningen och därmed också i elevernas lärande.
- Om man skulle ha fått handledning skulle detta ha haft stor betydelse för att positivt utveckla kvaliteten i undervisningen och skapa bättre inläring för eleverna. Man ska till sin handledare kunna uttrycka sina funderingar och frågor som innefattar läraryrket.
- Jag tror att all handledning är bra handledning så därför tror jag också att min undervisning hade haft bättre kvalitet om jag hade fått handledning. En utomstående handledare skulle ha varit en person som man kunde bolla idéer och tankar med, dvs. någon som kunde vägleda mig så jag inte skulle göra de självklara nybörjarmisstagen.
- Genom att få konstruktiv kritik kan detta hjälpa mig att utveckla min undervisningskvalitet. Jag utgår alltid från att handledare vill väl. Det är av största besvikelse om handledaren kommer med missvisande saker, antingen medvetet eller omedvetet.
- Jag tycker att jag har fått en hel del pedagogisk handledning som faktiskt har utvecklat både kvaliteten i min undervisning och elevernas lärande. Handledare ska lyssna aktivt på oss lärare och vara tillgängliga för att svara på våra frågor.
- Det finns många fällor i början av ett yrkesliv som lärare. Bra handledning skall hjälpa till att undvika att hamna i fällor, vilket kan förbättra kvaliteten i undervisningen. Jag har förväntningar på att min handledare ska se mig som kollega och att han eller hon ska få mig att känna mig avslappnad och kunnig för att utveckla en god undervisningskvalitet. Jag skulle vilja kunna berätta om mina fel utan att bli dömd. Tilliten är en viktig roll hos handledare för att känna mig trygg i den handledning jag får.
- Genom handledning kan skolan höja kvaliteten på undervisningen, ge verktyg till lärare att vara professionella, vilket kan i sin tur höjer både elevernas måluppfyllelse och skolans utveckling. Handledning hjälper ganska mycket att höja kvalitet på undervisning. Jag planerar mina lektioner mycket djupare nu än jag gjorde i början och detta beror mycket på samtal med en kollega.

5.3.8 Handlingens positiva påverkan (12 uppfattningar)

- Jag tycker att handledning är något väldigt positivt och något som jag skulle önska fanns mycket mer. Att handledas innebär för mig att få respons, feedback och tid att reflektera tillsammans med handledaren. Den goda handledaren är någon som lyssnar men som också kan leda i ett integrerande samspel där man kommer fram till gemensamma svar. En god handledning kan bidra till skolutveckling genom att bidra till att öka undervisningskvaliteten.

- God handledning kräver mycket tålamod. En god handledare ska alltid ge konstruktiv kritik för att få med sig lärare via handledning. Lärare ska inte känna sig påtvingade handledning och handledaren ska vara försiktig i sin handledning för att inte tappa lärare under handledningsprocessen. Det är viktigt att handledare lyssnar på lärare så att dessa känner sig sedda av sin handledare. Det kan ske ett ömsesidig lärande mellan handledare och nytutexaminerade.
- Jag tycker att jag får all handledning från både rektor och andra lärare i skolan. En god handledning är den handledning, som man får från arbetslaget och rektorn och som verkligen görs regelbundet och som håller både mig, föräldrar och rektor uppdaterade. Man ska känna sig trygg i handledningen och inte bli bedömd av sin handledare. Vi är människor och vi kan göra misstag, men samtidigt kan vi lära oss av våra misstag. Jag ska våga uttrycka mig utan att ha rädsla för att berätta om mina misstag till min handledare.
- En god handledning handlar mycket om att utbyta kunskap och erfarenhet genom reflekterande samtal”. God handledning är för mig att lyssna och att handledaren ger mig den information som jag behöver samt hjälper mig att följa upp och stödja mig i min läroprocess som lärare.
- Fördelen är att man genom handledning kan få tydlighet. Handledningen skall vara lämpad för jobbet. Jag har fått mycket hjälp av kollegor.
- Fördelen kan vara att man förbättrar sin undervisning så att man genomför en mer lärorik undervisning.
- Man får input och syn på saker som man kanske inte hade tänkt på själv och att man får tillfälle att resonera kring sitt ledarskap och förhoppningsvis utveckla det.
- Fördelarna är att man har någon som man kan vända sig till när man har funderingar och frågor om de sätt som det handlar om. Fördelen kan vara att det finns en rutin till hur jag ska bygga upp min termins- och läsårsplanering.
- Jag tror att fördelen med handledning är att man kan lära sig saker av andra människor, som har mer erfarenhet och att därför ser saker och ting i ett vidare perspektiv än det egna. Detta kan vara en nyckel för all utveckling.
- Jag ser bara fördelar med handledningen, då man utvecklas som lärare.
- Fördelarna med handledning är att man som lärare har någon som man kan bolla sina tankar med och få hjälp av för att ta de rätta besluten.
- Fördelarna är att få all hjälp man behöver, man bollar fram och tillbaka med handledare och upptäcker nya saker som man har missat.

5.3.9 Handledningens negativa påverkan (17 uppfattningar)

- Oftast är det i brist på erfarenhet som det är svårt att klara undervisningen utan handledning.
- Jag tror inte att det finns några nackdelar med handledning, men man måste bara vara försiktig med hur handledningen definieras, eftersom olika lärare vill ha handledning på olika sätt och i olika intensitet.

- En nackdel kan vara att man kan få rädsla över alla förväntningar som ställs på en nyutexaminerad. Erfarenhetsskillnad mellan handledare och handledd kan skapa prestationsångest hos den handledda. Man kan inte pressa på.
- I en andra uppfattning beskrivs det att "Nackdelen med handledning kan vara att man som lärare har mycket att göra och att det då blir svårt att hinna med, vilket kan upplevas som en press.
- Nackdelen kan också vara svårigheten att hitta en tid som passar oss båda.
- Nackdelen är om man får en handledare som ej har samma ämne eller erfarenheter, vilket kan göra att man kan krocka med varandra, vilket innebär att man inte har samma syn för lärandet. Detta kan leda till att man inte vill lyssna på sin handledare.
- Den enda nackdelen som jag kan se, är om det är en väldigt stark handledare, så att det då kanske finns en risk att den personen tar över för mycket, Det är väldigt viktigt med en lyhörd handledare enligt mig.
- Nackdelen är om inte handledaren är bra lyssnare. Då blir det svårt att kommunicera kring olika misstag man gör i klassen.
- Nackdelen är att handledare kanske inte ger korrekt information, vilket kan påverka min roll som lärare negativt.
- En av nackdelarna är också att det finns en rädsla för att man blir bedömd av sin handledare och inte får en handledning som utvecklar.
- Nackdelen kan vara att handledare är dominerande och har en alltför stark karaktär som kan få till följd att han eller hon ibland använder härskateknik för att styra i detalj och blir störd om den handledde inte gör det de säger.
- Handledaren kan bli besatt av delarna istället för att tänka på helheten som det ska handlas i.
- Nackdelen med handledningen kan vara om man som den handledde inte vågar uttrycka sig och därför inte får den handledningen man borde få.
- Nackdelen är om handledningen innebär att ens arbete stramas åt, att man då inte kan vara kreativ för att handledaren har gjort på ett visst sätt och också vill att man ska göra på samma sätt.
- Nackdelen kan vara att man inte kan hinna få den tid man behöver för att diskutera och reflektera.
- Nackdelen kan vara att det inte sker en god relation mellan båda parter.Handledningssituationen har då inte lika god chans att skapa trygghet, vilket kan var avgörande för att utvecklingen kan bli negativ.

Komponent 5.4

Uppfattningar av övergången från teori till praktik

Aspekter (antal 1)

5.4.1 Teori ska bli praktik och utbildning är inte verklighet (24 uppfattningar)

De tolv lärarna uppfattar att de inte klarat övergången från utbildningens teoretiska innehåll till skolvardagens praktiska utförande. Saknaden av undervisningsinnehåll om detta i lärarutbildningen uppfattade och förstod de först vid inledningen av sin yrkesutövning. De insåg då att de inte hade den kunskap som behövdes. Lärarna upplevde otillräcklighet och uppfattade sig vara oförmögna att på egen hand skaffa sig verktyg och kunskap för att i sin tur kunna utöva ett fungerande ledarskap i en klass. Lärarna uttryckte, att de behövde handledning av utbildade lärare, som i sin personlighet äger förmågan att vara duktiga ledare i en klass. De intervjuade lärarna upplevde i yrkesinledningen att de verksamhetsförlagda avsnitten i utbildningen, VFU:n, var otillräckliga. Det beskrivs att det ofta är de nyutbildade lärarna som ej fått den hjälp som behövs för att kunna klara sitt lärararbete, t.ex. i ”Att fixa pedagogisk planering eller lektionsplanering”. Detta uppfattas inte ha varit tillräckligt samt att det har varit mycket diskussioner kring det.

- Det är viktigt att det finns en praktisk möjlighet att få ut det som jag har lärt. Det ska finnas en källa för att få in kunskapen och en källa för att få ut kunskapen. Alltså man införlivar i praktiken det man har lärt sig.
- Det ska vara något som sysselsätter mig och som tillför mig något i livet i form av såväl teoretisk som praktisk nytta.
- Att övergången från den teoretiska utbildningen till den praktiska verkligheten beror till stor del på bristen av de praktiska delarna i utbildningen.
- Handledare ska tillåta handled person att pröva sin teori och se om denna fungerar eller inte och sedan diskutera om hur det skulle kunna fungera bättre och vad den handledda skulle ha gjort för att den prövade undervisningen skulle ha fungerat bättre".
- En handledare ska ta hänsyn till nyutexaminerade lärare och vara överseende när det gäller den första undervisningen efter examen. En handledare är van att jobba i högre tempo än en nyutexaminerad lärare kanske kan klara av. Det tar tid att växa fram. Handledare ska leda den som tar emot handledledning till målet.
- Man får mycket bekräftelse för att klara av att teoretiska tankar kan omvandlas till praktiska i undervisningen.
- Handledaren ska hjälpa att skapa teori i handledningen och sedan stötta läraren att omsätta denna praktiskt.
- Det uttrycks att lärarna upplever att övergången från utbildningens teoretiska undervisning till den praktiska verksamheten i lärararbetet var en stor utmaning. De uttrycker också att de saknade metodiken i lärarutbildningen för att klara denna övergång. VFU-perioderna fanns vara ganska korta perioder och räckte inte för att kunna ge en helhetssyn på hur man kan hanterat olika problem i verkligheten.

- Jag trodde att jag var förberedd, men det var jag inte. Det var en helt annan grej, även om man hade praktiserat, så var det stor skillnad i att vara lärare på riktigt. I utbildningen sa man ingenting om den praktiska delen hur man skulle göra allting från början till slut.
- Det var liksom olika delar, man förstår inte det. Det var först planering, det ansågs vara kunskapsutveckling, det var bedömning, det var lektionsupplägg, alltså allt. Vissa delar fanns men man saknade koppling till verkligheten.
- Skola och jobb är helt olika saker. När man är på universitetet, så saknar man mycket av metodiken. Man får mycket teori och för lite praktik. Därför önskade man att det skulle vara mer VFU. Jag lärde mig på skolan mer under första halvåret än vad jag lärde mig på universitetet. Handledaren var en väldigt duktigt lärare, men jag känner några som har haft dålig handledare, vilket negativt påverkade lärarstudenternas utveckling av hur man kan hantera olika situationer i skolan eller i klassrummet.
- När man är nyutbildad lärare, då man är färsk och aktiv tar det tid att man använder teorin i klassrummet, då är det viktigt att ta en steg i taget. Jag skulle önska ha haft en vägledare, som hade kunnat hjälpa till med övergången.
- I utbildningen pratade vi mycket om lusten och engagemanget i lärandet, men jag saknade struktur och ramar vilket jag verkligen fick jobba med under mitt första undervisningsår. Det blev en liten krock mellan den lärare jag trodde jag skulle vara och den jag faktiskt blev.
- Jag anser att man behöver mycket mer praktiska metoder än det teoretiska, som vi har läst i utbildningen. Det krävs ett starkt ledarskap, vilket jag hade önskat få lära mig i min utbildning. Att läsa teori är en sak och att använda den i praktiken är en annan. I VFU:n har man möjlighet att utöva sin roll som lärare, men det är inte tillräckligt, eftersom man inte har hela ansvaret och inte har lärt sig att omsätta teori till praktik. Men när man jobbar som lärare då har man hela detta ansvar.
- Mina erfarenheter av övergången från utbildning till undervisning kändes bra. Detta var för att jag tog initiativet att själv under min tid som lärarstudent också arbeta deltid med elever och lärare. Det som gav mig mest kött på benen och erfarenheter innan jag började arbeta som lärare, var kombinationen av teori och praktik. Att omsätta de kunskaper, som man erhåller i utbildningen, direkt in i praktiken ger en ett bredare perspektiv på yrket.
- Övergången har gått smidigt men det beror mycket på att jag själv drivit och varit nyfiken i arbetslivet. Jag tror det blir svårt för nyutexaminerade lärare med lite svagare självförtroende. Det är inte lätt att som ny ung lärare komma in och ta kommando i en klass. Man var tvungen att själv omvandla teorierna från utbildningen till praktiken i undervisningen. Det handlade mycket om för min del att försöka förstå hur barn lär sig och aldrig hur jag som lärare gör när en elev spårar ur i klassen.
- Utbildningen var väldigt baserad på teorier som gav grundkunskaper, men övergången från teori till praktik kom att bli en del för mig att utveckla själv. Min VFU-lärare var en duktig pedagog. Det är inte alltid man träffar bra VFU-lärare, som kan hjälpa till med hur man kan hantera olika situationen i verkligheten. Vi fick inte lära oss i utbildningen hur man planerar våra lektioner och inte heller hur man bedömer elevernas kunskapsutveckling.

- Jag tycker att det är viktigt att VFU-perioderna är längre och att man kan få lyssna till de teoretiska föreläsningarna via internet. Man måste från utbildningen låta blivande lärare erfara livet i skolan och hur det i verkligheten är.
- Jag är tyvärr missnöjd med min lärarutbildning. Det var väldigt mycket vetenskaplighet. Vi jobbade bara i grupper och nästan inget enskilt. Jag fick inga rena pedagogikkurser, i så fall var det inbakat och att jag inte såg det. Jag saknade metodiken och det var flummigt för mig. Sista terminen hade jag en bra VFU-ledare. Han var tydlig med att beskriva hur han undervisade. Han relaterade detta till hur klassen han hade fungerade. Han sa till mig att "Så här kan du göra". Han rådde mig att skriva en dagbok om hur dagarna gick, dvs. om de hade fungerat eller inte och varför. Detta gillade jag.
 - Erfarenheter som jag har fått i mitt liv har hjälpt mig att hantera övergången från det akademiska till det praktiska. Det har varit givande för mig att ha arbetslivserfarenhet eftersom jag då jobbade med människor. Detta gav mig många praktiska lösningar på hur jag skulle hantera min klass. Jag har varit van vid att stå framför människor och att tala för folk. Denna erfarenhet har hjälpt mig att se min roll som ledare som en stor utmaning. Ofta har jag lyckats fånga elevernas uppmärksamhet, utan att känna någon belastning från elever.
 - Många av studenterna på lärarutbildningen har klagat på att de pedagogiska kurserna inte varit givande när det gällde hur man kunde hantera elever i verkligheten.
 - Vissa människor har stark karaktär, vilket de inte behöver kämpa med, medan andra inte har egenskaper som lärare, vilket negativt kan påverka elevernas lärande.
 - Det är ganska lite metodik i lärarutbildningen. Självtänkt kan jag se båda nackdelar och fördelar i detta. Fördelar skulle vara att man kunde få tydliga och konkreta exempel på handlingar i händelseförlopp. Dessutom kunde man få konkreta tips och idéer om hur man hanterar vissa situationer i undervisningen. Nackdelar kan vara att det metodiska kunde begränsa oss i att hitta egna lösningar som passar den grupp som man undervisar. En del metodik fick vi på VFU:n, men det är inte tillräckligt för många lärare för att utveckla sin ledarroll i klassen. Jag tror att en av de svåraste saker som en lärare kan uppleva, är det som står i läroplanen och det som står i kursplanen till konkreta moment. Den övergången är det svåraste momentet hos nyutexaminerade lärare. Jag tror vi tränar för lite i lärarutbildningen.
 - Jag tycker att jag ändå hade lite erfarenhet under min utbildning, då jag var på praktik under olika perioder. Vissa kurser var kopplade till praktik mer än andra och vissa av de teorier som gick igenom under kurser, bekräftades för mig under praktikperioder. Kanhända har det hjälpt mig i min utbildning att jag under vissa perioder har vikarierat.
 - Jag har precis kommit ur chocktillståndet. Som student var jag väldigt naiv och trodde i min enfald att det skulle handla om att förmedla kunskap till elever men ack så fel jag hade. Jag fick erfara att det var mer än så och att det handlade om så mycket mer som t.ex. elevkontakt, som innebär att man fick agera uppfostrare, psykolog och problemlösare. Kontakten med vårdnadshavare upptäckte jag också vara en viktig del. Sedan måste sam-

spelet med andra lärare fungera, annars skulle hela systemet haverera, och vi ska inte tala om all dokumentation som måste göras. Man får helt enkelt ha flera bollar i luften. Jag läste en massa teorier, men jag sakade hur jag skulle kunna omsätta dessa i praktiken.

Komponent 5.5

En skola för alla

Aspekter (antal 1)

5.5.1 Dagens skola är inte för alla (40 uppfattningar)

Uppfattningen är att idag kan en skola inte vara för alla. En gång i tiden kanske den var det men, uttrycks det, med alla friskolor och dessas alternativ, måste man fundera över om skolan är för en eller för alla. Valmöjligheter, profiler och inriktningar beskrivs, vilka har till följd, att man tänker efter om det passar en elev eller inte. Det framgår att dagens skola inte kan vara en skola för alla, eftersom det är svårt att anpassa undervisningen efter alla individers och olika behov. Uppfattningarna är att lärarna gör så gott de kan, men de resurser som finns, uppfattas inte räcka för att anpassa lektionerna utifrån starka och svaga elever. Elevgrupperna uppfattas vara för stora och lärarna för få.

- Jag tycker att skolan ska satsa mer på eleverna och vad de behöver i stället för att kolla hela tiden vad det är för betyg. Man ska alltid kolla vad eleverna behöver och vad vi som lärare och ledare behöver, för att vägleda eleverna och vad som kan erbjudas för att hjälpa eleverna nå målen.
- Vi vill skapa en skola för alla, men för att kunna skapa denna, måste det ses till, att skolan är anpassad för elevernas behov. Alla elever är olika. Vi har lång tid kvar för att alla elever ska kunna trivas och få den hjälp och kunskap de behöver för att klara sig i skolan.
- Segregering och exkludering ett av samhällets största problem, vilket dessutom speglar sig i dagens skola.
- Det talas om att förbättra skolan och om att ge alla elever förutsättningar för att klara av kunskapsmålen. Men som många studier visar, har skolresultaten i genomsnitt sjunkit för Sverige, vilket visade sig i PISA (Programme for International Student Assessment) rapporten.
- Anledningen till de dåliga skolresultaten beläggs genom att det är de utländska eleverna som inte når målen.
- Man tar in olika reformer och ändringar av riktlinjer, men trots detta verkar det som att man inte vet vad orsaken till problemen är.
- För att höja uppnåendet av kunskapsmålen och göra skolan likvärdig, måste man starta med att ha mindre klasser både i skolor med svenska elever och skolor med elever med utländsk härkomst.

- Extra stöd i just svenska är av värde för elever som inte har svenska som modersmål. Detta för att kompensera den svenska, som eleverna inte erhållit hemma eller bland vänner. Det bör dessutom finnas mer lärare för varje klass, dvs. fler lärare som är fokuserade på olika ämnen och mindre allmänbildning i lärarutbildningen.
- I skolan har man som ambition att vara för alla. Man uttrycker att det är inställningen till elevers lärande och lärares undervisning som ska vara ledande. Men om detta påverkar och kan märkas i praktiken är man osäker om.
- Det finns flera elever som inte alls upplever att skolan är för alla. Även om det bara finns en enda elev, som upplever detta, så är skolan i praktiken inte för alla.
- Jag tycker ändå att vi har en bra skola här i Sverige. Skolan har ett bra tänkande. Där försöker vi se alla elevernas behov”.
- Jag är övertygad om att man i skolan försöker att tillgodose båda svaga och starka elevers förmågor och även de som är mitt emellan.
- Vi måste bli lyhörda för elevernas behov. Man måste utgå från individen och planera utifrån detta.
- Skolan måste göra anpassningar för de elever, som ej äger det svenska språket för att nå sin utveckling.
- Dagens skola har blivit mer en skola för alla om jag jämför med den tid som jag har varit i skola som elev. Det finns möjlighet till utveckling.
- Skolan idag är mer anpassad till individen än tidigare.
- Jag tycker att skolan har utvecklats med hur man integrerar eleverna i skolan oavsett vilken svårighet eleven har
- Man önskar beskriva en skola, som har studiero med utvecklingsmöjligheter för varje enskild individ.
- Många föräldrar väljer att placera sina barn i skolor, där man tror, att skolan kan ge deras barn de bästa förutsättningarna för att lyckas i skolan.
- Skolan idag har inte tillräckligt med tid, för att titta på individens behov.
- Krav på lärares kunskaper ökar, vilket påverkar kvaliteten på själva undervisningen.
- Vi har starka elever, som känner sig rastlösa på grund av det handlar om att det inte finns någon utmaning för att de svaga eleverna, som känner att de inte får tiden eller stödet som behövs.
- Dagens svenska skola mår bra, men kan bli bättre.
- Jag tycker att PISA-undersökningen visar orealistiska resultat. Men resultatet tyder ändå på, att det finns mycket att utveckla och lära från andra länder.
- Första steget är att förbättra läraryrkets status för att skolan ska bli en skola för alla.
- Det finns skillnader mellan skolor idag, exempelvis mellan en skola i Kiruna och en i Malmö, vilket gör att eleverna inte har desamma förutsättningarna.
- Man kan fråga sig hur många som klarar sig av de elever, som inte har bra förutsättningar och som inte träffar bra lärare. En bra lärare bedömer utifrån eleverna. En bra lärare formar bra elever, bra elever skapas av en bra lärare, bra ledare, bra pedagog. Livet kan inte

vara fullkomlig rättvist men man måste försöka minska gapet mellan klyftorna och kämpa för lika rättigheter.

- Jag tycker att dagens skola är bra, men jag säger inte nej till utvecklingen.
- Dagens svenska skola är en skola för alla om man tänker på de elever, som behöver särskilt stöd för att kunna utföra ett bra arbete. Det finns extra resurser för dem.
- Dagens skola är en skola för alla men jag tror inte att den kan tillgodose alla elevers behov på ett tillfredställande sätt. Det kan bero på olika faktorer som t.ex. ekonomi, okunskap och bristande kontakt med hemmet.
- Att dagens skola inte är för alla, kan bero på att man uppfattar att man inte kan nå alla elever på det sätt och i den grad man önskar.
- Många av oss lärare saknar den kapaciteten som behövs för att nå alla olika lärandesätt hos elever i skolor.
- Några skolor har bättre resurser än andra men vet inte hur man kan utnyttja resurserna, medan det finns andra skolor som saknar mycket resurser men ändå lyckas bra.
- Min tolkning är att man kan skapa en skola för alla när lärare utvecklar sin profession och fokuserar på individer samt skapar olika förutsättning för olika elever.
- Det är väldigt viktigt att man har en demokratisk skola som anpassas till alla. Men det är väldigt svårt att säga att vi har nått detta mål.
- Vi har tyvärr inte enats om samma kunskaper. Lärare tolkar kursmålen, kriterierna, och styrdokument på olika sätt.
- Skolan är så upptagen med att arbeta med bedömning att man har lagt åt sidan att kunskapen ska vara lika för alla.
- De flesta elever som lyckas uppfattas vara de som har föräldrar som hjälper till, som har det bra och tryggt ekonomiskt. Det uttrycks i uppfattningen att den svenska skolan.
- Man måste satsa mer på att förbereda eleverna genom olika redskap och genom att jobba på olika strategier som är anpassade till olika elever.
- Den ska erbjuda special hjälp till alla elever för att de ska nå målen. På det sättet börjar vi mot en skola för alla.

5.6 Slutsatser

Beskriven studie inleddes med syftet att försöka utveckla hur handledare kan bidra till nyutbildade pedagogers förståelse av att omsätta och använda sina teoretiska kunskaper från utbildningen i den didaktiska undervisningsverkligheten. Forskningsfrågorna för undersökningen var

1) Hur uppfattar nytexaminerade lärare sitt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever?

De nytexaminerade lärarna upplever vid inledningen av sin yrkesverksamhet att de i lärarutbildningen inte har erhållit utrymme för konkret återkoppling till sin egen undervisning. De upplever osäkerhet och uppfattar inte att de har erhållit möjlighet att träna och utveckla sitt ledarskap som lärare under utbildnings gång. De uttrycker att de hade behövt handledning som nyutbildade lärare i övergången från utbildning till undervisning. Det förekommer således hos de nytexami-

nerade ett starkt behov av handledning direkt i sitt yrkesutövande. Mer praktik efterfrågas. De nyutbildade lärarna upplever att de saknar verktyg i inledningen av sitt lärarutövande, för att kunna utöva sitt ledarskap och för att i ledarskapet kunna inkludera alla elevers behov i sin undervisning.

2) Hur kan handledare enligt nyutexaminerade lärare främja nyutbildade lärares lärande i det didaktiska umgänget med lärande elever och med utgångspunkt i utbildningens teoretiska förmedlande?

De nyutbildade lärarna uttrycker, att handledare, oberoende på vem han eller hon är, ska belysa olika perspektiv och ge olika syn och inte färdiga recept. Handledaren ska, menar lärarna, ge ett pedagogiskt stöd, som kan bidra till förutsättningar att sammanföra teoretiska perspektiv med yrkespraktiken genom en reflekterande syn på övergången.

Handledare behöver, enligt lärarna, strukturera upp sitt uppdrag om vad som är meningen med handledningen och vad som är målet med denna. Samtidigt ska handledare ge möjlighet till de handledda att reflektera över sina styrkor och hur de kan använda dessa i sin undervisning. De handledda nyutexaminerade lärarna uppfattar, att de även behöver ges tillfälle till att individuellt fundera över vad var och en har för svagheter och hur de kan arbeta bort dessa. Handledaren ska stödja den utvecklingsprocess som nyutexaminerade lärare själv äger. Handledning, är ett verktyg som stöder utvecklingen av en lärande individs lärandeprocess, menar de nyutbildade lärarna.

Handledaren skall vara en erfaren person, som har kompetens i sitt yrkeskunnande, menar lärarna och som kan stödja de nyutbildades utvecklingsprocess i den praktiska undervisningen och som dessutom kan uppmuntra till reflektion över övergången från utbildningen i teori till praktiken i verkligheten.

Handledare ska belysa olika perspektiv och ge olika syn och inte färdiga recept. Handledare ska fokusera lärares behov och intressen och bidra till meningsfulla samtal och samtidigt stimulera till ny förståelse för lärares inre tänkande. En problemlösande undervisning, med didaktiska samtal kan utveckla elevernas lärande och bör inkluderas i handledningen.

3) Hur uppfattar nyutexaminerade lärare att de klarar övergången från teoretisk utbildning till praktisk undervisning.

Alla de tolv lärarna uppfattar att de inte klarat övergången från utbildningens teoretiska innehåll till skolvardagens praktiska utförande. Saknaden av undervisningsinnehåll om detta i lärarutbildningen fann de först vid inledningen av sin yrkesutövning. De insåg då att de inte hade den kunskap som behövdes. Lärarna upplevde otillräcklighet och uppfattade sig vara oförmögna att på egen hand skaffa sig verktyg och kunskap för att i sin tur kunna utöva ett fungerande ledarskap

i en klass. Lärarna uttryckte, att de behövde handledning av utbildade lärare, som i sin personlighet äger förmågan att vara duktiga ledare i en klass. De intervjuade lärarna upplevde i yrkesinledningen att de verksamhetsförlagda avsnitten i utbildningen, VFU:n, var otillräckliga.

6. Diskussion

Detta kapitel inleds med en metoddiskussion som sedan följs av en resultatdiskussion I vilken denna studies resultat diskuteras i förhållande till tidigare forskning och teoretiska perspektiv.

6.1 Metoddiskussion

Lärarens upplevelser och tankar var utgångspunkten i detta arbete, vilket förde med sig att en kvalitativ undersökning var den mest relevanta, eftersom jag i studien ämnade försöka förstå människors tankar och uppfattade handlingar om undersökt fenomen. Stukat (2005) uttrycker att intervjun kan beskriva innehåll i samspelet mellan två olika personer, vilka har skilda roller i ett intervjuförlopp. Jag valde att intervjua tolv lärare, vilkas skilda uppfattningar kunde ge en varierad svarsbild av undersökningens forskningsfrågor. Respondenterna erhöll sina frågor en vecka före intervjutillfället. Det är möjligt att de intervjuade genom detta gav tillrättalagda svar i intervjun, Jag anser dock likt Stukat, att lärarna som intervjuades skulle ha möjlighet att reflektera över sina svar och jag har tilltro till lärares äkthet i sitt svarande.

En nackdel med att lämna ut intervjufrågorna i förväg kan ha varit att svaren inte blev så fylliga som jag hade önskat. Lärarna fick dock under intervjun möjlighet att fördjupa sina svar, ställa sina frågor och få tydlighet och förklaringar av vissa intervjufrågor. Undersökningsämnet visade sig väcka intresse och uppmärksamhet, vilket gjorde att respondenterna engagerade sig i att ge sina svar under intervjuerna.

Olika yrkeslivserfarenheter hos respondenterna gav varierande svar och likaså varierande beskrivningar av upplevelser. Jag var medveten om att det kunde finnas skilda tolkningsnivåer av vad de intervjuade sa och vad jag uppfattade och därför gjorde jag under intervjun specifika noteringar av respondenternas svar för att kunna återkomma med nya frågor för att inte missförstånd skulle uppstå. Dessutom var jag varit noggrann med att lyfta upp så mycket som möjligt under intervjun, för att vara säker på att få respondenternas egen tolkning. Detta sätt uppfattade jag gav mig utrymme för att göra en relevant tolkning av det som kom fram i resultaten. Jag utnyttjade all information som jag fick på intervjuerna och uppfattar att jag därmed kunde tolka svaren relaterade till huvudteorierna och undersökningsfrågorna i denna uppsats.

Jag hade gärna velat göra observationer efter intervjuerna, men avstod, eftersom jag uppfattade att det inte skulle räcka med endast ett observationstillfälle för varje lärare. Med flera observationer för varje lärare, skulle innebära en annan studie på en högre avancerad nivå. Observationer efter intervjuer kan befästa vad intervjuade personer uttrycker och har sin grund i händelseförlopp som belyser verbala och icke-verbala beteenden. Jag anser dock att jag har fått ett rikt intervjuunderlag, men för vidare undersökning kan observationer enligt Stukat (2005), utgöra ett lämpligt redskap för utveckling av lärares uppfattningar.

6.2 Resultatdiskussion

Alla de tolv nytexaminerade lärarna i denna undersökning, är överens om att dagens skola behöver utvecklas. De uttrycker tydligt att skolan ska satsa mer på varje enskild elev än vad de uppfattar att det nu görs. Skolan idag gynnar inte enligt respondenterna alla elever. Skolan idag, menar man, gynnar de barn som kommer från hem med studietradition. Kroksmark och Åberg (2007) beskriver att det finns forskning i vilken det uttrycks, att barn som kommer från familjer med akademisk bakgrund lyckas bättre i skolan än barn från hem utan denna bakgrundstradition.

Enligt min förståelse, och som det uttrycks i Läroplan för grundskolan (Skolverket, 2011), ska det i skolan erbjudas och skapas sådana förutsättningar som varje elev behöver oavsett bakgrund. Skolan idag har långt kvar till individualisering enligt tio av de tolv respondenterna. Därför är, menar dessa i likhet med Kroksmark och Åberg, att handledning för nytexaminerade lärare är betydelsefull för att hjälpa dessa lärare att utveckla sin roll som pedagoger, vilket kan gynna alla elevers enskilda behov.

Hur skolan ska hanteras och hur pedagoger ska arbeta, har under några år varit aktuellt i politiska diskussioner, men jag kan inte se skolan som bara en politisk angelägenhet. Jag menar att vi, såväl politiker som pedagoger, måste tänka som individer och fundera över hur vi kan utveckla vår undervisning till en lärande verksamhet som kan möta alla elevers lärandesätt i ett klassrum. Som jag ser det, finns det också brister hos oss individer/lärare vad gäller ansvarstagandet att starta upp ett utvecklingsarbete, där kan man se och fundera över hur man som pedagog kan handla och göra på individnivå, gruppnivå samt organisationsnivå. Jag menar att det ansvar, som vi som utbildade lärare bär med oss i samhället, ska kunna motivera oss till att väcka och utveckla vårt intresse grundat i vår yrkesprofession, Säljö (2014) skriver, att intresset för att förstå saker och ting kan bidra till goda inlärningsförlopp och en strålande framtid för såväl lärare som elever. Men, skriver Säljö, individen ska också kämpa för sin egen utveckling till att bli en god medborgare i samhället.

Vad som framgår i intervjuerna, och som är i linje med min förståelse är att pedagoger snarare ska träna sig på ett problemlösande förhållningssätt, än på att bara se och uppmärksamma problemet i sig. Människans utveckling är livslång och ingår i ett historiskt perspektiv, vilket i

min mening är en samhällsutveckling som sker i hela världen, Detta innebär också, menar jag, att behovet av utveckling hos varje individ också är en livslång företeelse. Vi människor utvecklar olika förmågor och intressen, vilket enligt Lundgren, Säljö och Liberg (2012) beror på vår arts formbarhet.

Bladini (2004) skriver att detta behovsdrivande förhållande innebär, att utveckling sker för att möta människans önskan att tillfredsställa sina dagliga behov. Det talas enligt Bladini om att förbättra skolan och att ge alla elever förutsättningar att klara av uppsatta kunskapsmål. Detta i sin tur innebär, menar Bladini, att vi lärare också behöver utveckla undervisningen. Man kanske kan förvänta sig att utveckla en helhetsidé inom skolverksamheten och skapa fördjupad förståelse av sådana behov som kan främjar elevernas lärande och utveckling, Det är då betydelsefullt menar jag, att först synliggöra sin egen läroprocess som lärare. Detta tankesätt integrerar, skriver Scherp (2013) behovsdriften i de olika stegen i verksamhetsutvecklingsprocessen.

Scherp skriver också, att utifrån de behov som kvarstår i dagens skola med att utveckla och förbättra elevernas lärande, har erfarenhet hos lärare varit en grundfaktor för att gynna och främja elevers lärande.

Alla de tolv nyutexaminerade lärare, som jag har intervjuat, uttrycker ett stort behov av handledning. De uppfattar att de behöver möjligheter för att inledningsvis i yrket få diskutera sin undervisning, hur man gemensamt planerar och bedömer, samt får hjälp med det Näslund (2004) skriver, nämligen att reflektera över sin ledarroll som lärare. Franke (2011) skriver att ”Handledning syftar till att öka överensstämmelsen mellan den praktiska teori och den faktiska undervisningen” (s. 64).

Jag instämmer med respondenterna i deras uppfattningar om att de i lärarutbildningen inte getts tillräckliga verktyg för att hantera den praktiska verklighet, som läraren befinner sig i. Respondenterna menar, att övergången från teorin i utbildningen till undervisningens praktiska genomförande behöver utvecklas i lärarutbildningen. Jag kommer själv ihåg de svårigheter jag upplevde då jag skulle omsätta utbildningens teoretiska kunskaper i kurser till praktiken. De verksamhetsförlagda inslagen i utbildning var alltför korta för att man skulle hinna med att diskutera med sin handledare och reflektera över den undervisning man som blivande lärare tränade. Inte heller diskuterades denna praktiska del i kurser på utbildningen. Jag instämmer med Franke i att blivande lärare bör handledas i att utveckla ett reflekterande förhållningsätt, i vilket medvetenhet om egna handlingar i de kontextuella sammanhangen skapas, Enligt min förståelse kan ett sådant förhållningssätt leda till en förändrad syn på praktikens innehåll och funktion och därmed också en förbättring av undervisningskvaliteten.

Blivande lärare träffar olika handledare under de verksamhetsförlagda utbildningsperioderna, vilket har varit varierande beroende på vilka som är duktiga och mindre duktiga handledare. Mindre duktiga handledare menar jag vara de lärare som man såg behövde utveckla sin ledarroll i

klassen och som saknade erfarenhet. Att man som blivande lärare erfar, att handledaren på den verksamhetsförlagda utbildningsdelen inte räcker till pedagogiskt, kan i och för sig vara ett lärandemoment om hur man själv väljer att agera i sådana situationer i framtiden. Det sociala och kulturella sammanhanget i mötet med andra spelar roll i utbildningen i en pedagogisk verksamhet. Säljö (2014) talar om förhållandet i det sociokulturella perspektivet då en mer kompetent person hjälper en lärande person till kunskap, vilket sker i vad som i det sociokulturella perspektivet benämns den lärande personens utvecklingszon. Denna innehåller enligt Säljö två nivåer, varav den ena handlar om hur man klarar sig själv, alltmedan den andra handlar om vilka uppgifter man kan klara tillsammans med annan för lärandets ämne mer kompetent person,

Jag uppfattar att det skulle vara lönsamt att träffa handledare för den verksamhetsförlagda delen redan under utbildningen, där handledarna delar med sig av sina erfarenheter på ett lärorikt sätt. Handledarens roll har stor betydelse i själva handledningsprocessen, skriver Kroksmark och Åberg (2007). Handledaren blir, menar nämnda forskare, en betydelsefull person för blivande lärares yrkesutveckling. Handledare är, skriver Franke (2011) ”Bärare av de förställningar och traditioner kring lärares arbete och undervisning som existerar på praktikskolan i den verksamhetsförlagda utbildningen” (s. 62).

Lärarstudenter upplever olika situationer i den klassrumsmiljö i vilken de befinner sig under de verksamhetsförlagda perioderna. Det förväntas att lärarstudenterna ska lära sig om metodik i den verksamhetsförlagda utbildningen, men denna metodik, täcker inte behovet som lärarna har när de ska börja arbeta i verkligheten. Tio av de tolv respondenterna beskriver att de upplever svårigheter i att utöva sitt ledarskap i umgänget med lärande elever. Ännu svårare är det för de nytexaminerade lärare, som inte över huvud taget har haft möjlighet att träna och utveckla sitt ledarskap som lärare eller som råkat få otillräckliga handledare på VFU:n.

Ett betydelsefullt förhållande i VFU:ns pedagogiska uppdrag i skolan är att erbjuda arbetsformer som kan stimulera till självstyrda aktiviteter där lärarstudenter kan samarbeta både med varandra och med handledare för att utveckla sina kunskaper. Detta händer genom att handledare skapar möjligheter för blivande lärare att vara aktiva och ställa frågor samt praktiskt utforska genomförda aktiviteter, för att då få svar på sina frågor om innebörder i aktiviteterna. Ur ett sådant perspektiv föds, skriver Lundgren, Säljö och Liberg (2012) en bild av den självstyrande läraren, som skapar sin egen utveckling.

Jag anser det vara en stor utmaning som nytexaminerade lärare utsätts för och möter i övergången från utbildning till undervisning, dvs. från det teoretiska till det praktiska. Det är skillnad på att vara student med eget ansvar för studier och på att sedan komma ut i en verklighet där ansvaret är ett helt annat och inbegriper undervisningen utan handledare i en hel grupp lärande elever. Man blir tjänsteman i den pedagogiska verksamheten och förväntas kunna utöva en profession, ett yrke och det kan man inte göra menar jag, annat än genom erfarenhet. Man ska börja undervisa och lära sig utveckla sin undervisning, vilket är en process. Jag uppfattar att de

flesta utbildade lärare ändå är bekväma med skolan som organisation, kanske eftersom de själv har gått i skolan under många år. Men skolan förändras med åren och att vara elev och att vara lärare ger skilda perspektiv. Samtidigt är man färgad av sina egna erfarenheter oavsett om dessa är negativa eller positiva. Den skillnad som lärarna upplever från utbildning till undervisning, utgör ett behov som är oerhört betydelsefullt att betona och lyfta upp i en skolverksamhetsutveckling. Tio av de tolv respondenterna i denna undersökning uttrycker att behovet blir tydligt alldeles i början av yrkesverksamhet. Blivande lärare har läst teorier i utbildningen, men hur teorierna används i verklighet är en stor utmaning för varje nyutexaminerad lärare, en övergång som alla tolv intervjuade lärare i studien uppfattar vara osynlig, dvs. inte finnas i utbildningen. Därför uppfattar jag det vara av betydelse i början av ens läraryrke, att handledning erbjuds. Franke (2011) skriver, att utbytet av kunskaper och erfarenheter ska ske mellan handledare och nyutexaminerade lärare och ge möjlighet att diskutera teoretiska kunskaper och få handledning i att överföra teorierna i praktisk handling.

Jag uppfattar att lärare har en god ämneskunskap i förhållande till det som de ska undervisa om. Den största utmaningen för dagens skola är i min mening att utveckla ett guidat, stabilt och strukturerat ledarskap för nyutexaminerade lärare, vilket har förutsättningar att leda till fungerande arbetsgrupper och skapa arbetsro i undervisningen. Ledarskapet hos lärare innebär att kunna handskas med undervisningsarbetet så att förtroende byggs genom lärande och förtroendefulla relationer i skolan. Robinson (2015) skriver att "Förmågan att lösa problem beror till exempel på hur relevant och djup kunskap ledaren har om sammanhanget och forskning som visar hur undervisning av hög kvalitet stödjer elevernas lärande" (s.56).

Det jag uppfattar från två av de tolv respondenterna är att lärarna är osäkra på hur de ska bedöma sina elever. De uttrycker att de inte har tränat detta tillräckligt i lärarutbildningen. Bedömning är ett redskap för att skapa motivation hos elever, men respondenterna uttryckte att lärarna är ovana vid att vara tydliga med mål. Respondenterna säger att läraren behöver vara tydlig för eleverna, om hur eleverna förhåller sig i sin kunskap i relation till kunskapsmålen. Likaså behöver lärare enligt respondenterna vara tydliga med hur eleverna bedöms och vilka resultat de presterar. Ett sådant tydligt förhållningssätt hos läraren kan fungera som en motivation hos eleverna. Kompetensutveckling för lärare ska enligt studiens intervjupersoner ges, vilken kan bidra till att lärare vidareutvecklar sin yrkesprofession efter sin utbildning. Jag håller med en av studiens respondenter om att det vore bra om Skolverket generellt erbjuder vissa bestämda utbildningar, kanske med fem års mellanrum. Vi människor äger olika kompetenser, skriver Illeris (2015) och fortsätter med att "Det handlar inte bara om att en person behärskar ett yrkes- eller ämnesområde, utan också om att personen tillämpar denna ämneskunskap" (s.165).

De flesta av de lärare som vi anställer i dag i den skola där jag arbetar, har stora svårigheter med ledarskapet i undervisningssituationer. Det är en utmaning att kunna skapa arbetsro i klassrummet och utan sådan påverkas klassrumsmiljön negativt, menar fyra av de tolv respondenterna. Oförmågan att kunna vara ledare kan bidra till att läraren känner sig otillräcklig och därför inte

håller bra kvalitet på undervisning. Denna svårighet sker på bekostnad av elevernas lärande och utveckling. Jag handleder ofta många nytexaminerade lärare och jag anser att de behöver hjälp och stöd för att reflektera över sitt ledarskap. Illeris (2012) skriver att "Lärare behöver förstå sig på hur olika arbetssätt påverkar barnens lärande och utveckling. Skolledare behöver förstå sig på betydelsen som ledarskapets utformning har för lärares lärande och utvecklingsmiljö samt för lärarens möjlighet att skapa en god lärmiljö för eleverna" (s.265).

Läroutbildningens verksamhetsförlagda delar uppfattas av alla tolv respondenterna som otillräckliga för att blivande lärare ska hinna skaffa sig verktyg och kunskap för att utöva ett fungerande ledarskap i klasserna. Erfarenheter från den verklighet jag upplever i mitt arbete, är att unga lärare är rastlösa. De synes tro att det ska gå snabbt att lära sig vara ledare. De tror att det ska gå snabbt att fungera i klassen och när det inte gör det, då synes det hos dem finnas en flyktbenägenhet. Man tror att det fungerar någon annanstans eller man vill byta yrke. Man måste inse att det tar tid att utvecklas som lärare. Det tar tid att bygga relationer med elever. Illeris skriver att också skolledare behöver skapa meningsfulla och förståelsefördjupande lärmiljöer i skolverksamheten, för att därigenom bekräfta lärarnas upplevelser och definiera utvecklingsområde som kan bidra till en förhöjd kvalitet i undervisning.

Pedagogiskt ledarskap förändras och utvecklas och det kan variera från grupp till grupp. Vissa grupper kräver att skolledaren tar aktörernas roll och att man är en fast ledare med vilket jag menar, att man har fasta ramar, är bestämd och har tydliga konsekvenser när eleverna inte följer reglerna. I andra grupper däremot, kan skolledaren fungera som vägledare och handledare och vara mer stödjande än handledande. Detta resonemang kring ledarskap instämmer fem av respondenterna i.

Personer som väljer att bli lärare, behöver tänka på och lägga rätt fokus på hur lärandet kan tydliggöras för eleverna samt på hur undervisningskvaliteten kan höjas och bidra till att eleverna främjar sitt eget lärande och sin utveckling. Läraren som ledare i klassrummet måste arbeta för att förstå hur eleverna upplever lektionerna och bygga upp ett förtroende mellan läraren och elever. Det handlar mycket om hur en bra undervisning gynnar elevers engagemang och framsteg. Jag håller med Robinson (2015) i att effekten på elevernas resultat handlar om ordning och trygghet i skolans fysiska och sociala miljö, vilket i sin tur kan leda till en trygg och säker miljö för elevernas lärande. Därför menar Robinson, behöver undervisning diskuteras bland lärare, om vilket Franke (2011) skriver som följer:

Medvetenhet om skälen till det egna handlandet i undervisning, sker genom att reflektera över vad man gör och varför. Det är i handledning som handledare har möjlighet att arbeta med lärarstuderandes medvetenhet på ett sådan sätt att de lär sig tolka sin undervisning och förvärva kunskap om vilka principer de arbetar efter vid utvecklande av professionell identitet. Mot denna bakgrund rekommenderar Lauvås och Handal en strategi för handledning i läroutbildningen, genom att introducera begreppet praktikteori, en praktisk teori som inne-

fattar en persons privata, integrerade men ständigt föränderliga system av kunskap, erfarenhet och värderingar som är relevanta för en undervisningspraktik vid ett givet tillfälle. (s. 64)

I Läroplanen för grundskolan, Lgr11 (Skolverket, 2011) beskrivs kunskapsmålen med större tydlighet än i den förra läroplanen, Lpo94. Även den nya betygsskalan beskrivs tydligare, vilket bidrar till en djupare syn hos lärare om elevernas lärande och utveckling. Lgr11 återspeglar ett större fokus på elevernas lärande och tydliga kunskapsmål än vad som framstår i Lpo94. Detta innebär att eleverna får möjlighet till bättre förutsättningar till rättvisa bedömningar. Förhoppningsvis kan det skapa större förståelse hos eleverna om vad som krävs för godkända betyg, vilket i sin tur kan bidra till att skapa motivation hos eleven och stärka sina möjligheter till lärande. Jag upplever, liksom de tolv respondenterna, att många elever i skolan idag är omotiverade, vilket sannolikt återspeglas i elevernas resultat. Ansvarstagandet för det egna lärandet saknas hos många elever menar respondenterna. Den största utmaningen för dagens skola kan vara att arbeta för att motivera eleverna att ta ansvar för sitt eget lärande, att bli engagerade i sin lärandeprocess och att vilja vara delaktiga i sin utbildning. Det kan inte bara vara lärare eller föräldrar som bär ansvaret utan eleverna behöver lära sig att förstå hur de själv måste bli bärare av och ta ansvar för sitt eget lärande, sin kunskapsutveckling och sin kunskap. Att eleverna förstår sin egen betydelse för den egna skolgången, uttrycker respondenterna, kan vara en avgörande faktor för hur eleverna engagerar sig i skolan. Robinson (2015) uttrycker, att lärare behöver diskutera hur man kan öka elevernas känsla av fysisk och psykisk trygghet i skolan och att bygga en bra relation med föräldrar för att, skriver Robinson "Främja elevernas engagemang genom att möta deras behov av kompetens, autonomi och tillhörighet" (s.149). Jag håller med en av lärarna i uppfattningen att en bra lärare bedömer utifrån eleverna. En bra lärare formar bra elever. Bra elever skapas av en bra lärare, bra ledare, bra pedagog. Livet kan inte vara fullkomligt rättvist, men man måste försöka minska gapet mellan klyftorna och kämpa för lika rättigheter åt alla.

Svenska lärare idag lägger mycket tid och kraft på att försöka motivera eleverna till kunskapsutveckling. Detta uttrycker även de tolv respondenterna. I Sverige kämpar vi lärare för att se alla individer och ta utgångspunkt i varje elevs förståelser, men i den verklighet där vi lärare idag befinner oss, är möjligheterna otillräckliga för att kunna individualisera undervisningen. Det är inte pedagogernas uppgift att motivera eleverna, utan motivationen ska finnas hos eleverna. Vad som dock är pedagogens uppgift är att handleda eleverna till att förstå att det är eleverna som måste lära sig och att finna motivation till att utveckla kunskap. Eleverna behöver handledas till att förstå att de lär för sin framtid. Pedagogerna ska utmana eleverna till att fördjupa sina kunskaper och förståelser, men själva motivationen att lära måste komma inifrån varje individs lärande.

Jag uppfattar att motivationens drivkrafter är intresse och behov. Om vi lyckas som lärare att fånga elevernas uppmärksamhet och intresse, så kommer behovet hos elever att utvecklas till att

de vill lära sig. Illeris (2001) skriver, att intresse och behov driver lärandet framåt. Detsamma gäller lärare, nämligen att intresse och behov driver undervisningen framåt. Detta möte mellan elevers och lärares liknande intressen för att utveckla sin undervisning, bidrar sannolikt till att eleverna förstår att de själv är de som lär. Alla de tolv respondenterna uttrycker tydligt sitt behov av och intresse för att arbeta med att utveckla elevernas lärande i dagens skola. Respondenterna uttrycker att detta kan ske genom att förbättra elevernas prestation i skolan och skapa möjligheter och kopplingar till elevernas tidigare erfarenheter och kunskaper samt intressen. Detta i sin tur, menar Robinson (2015) ”Kan motivera eleverna till att engagera sig i sin egen utveckling och det egna lärandet, inte bara i skolmiljö utan som sträcker sig långt bortom skolans grindar (s.149).

Respondenterna beskrev nödvändigheten av att handleda unga människor till konstruktivt agerande, men de beskrev även svårigheterna med detta. Man lär sig under årens lopp att se sina begränsningar. Man kan inte lösa alla problem även om viljan till detta finns. Läraren behöver som jag förstår det, lära sig att koncentrera sig på de viktigaste problemlösningarna. Det är då inte så att man saknar närhet till eleverna. Själva nerven i uppdraget är att bygga relationer med eleverna. Jag är fascinerad av lärare som år ut och år in verkligen gör ett oerhört tungt arbete och sliter för alla elevernas lärande och utveckling. De senaste åren uppfattar jag, tillika med respondenterna, att skolan ändå har utvecklats. Enligt respondenterna är lärarutbildningen alldeles för teoretisk, med för lite verksamhetsförlagd utbildning och med icke synbar undervisning i hur man som nybliven pedagog ska utveckla sin kunskap i att överföra teorierna till en didaktisk och praktisk verklighet. Därför, menar respondenterna, är det inte bara betydelsefullt, utan även nödvändigt att erbjuda handledning till nytexaminerade lärare.

I studien har det deltagit tolv intervjupersoner, varav två av de tolv inte är nytexaminerade utan har flera års erfarenhet av att undervisa. Det intressanta i detta sammanhang är, att jag kan se skillnad i svaren från dessa två lärare, som har bredare arbetslivserfarenhet, jämfört med de svar de nytexaminerade lärarna ger. De tio nytexaminerade lärarna uttrycker alla ett tydligt behov av stöd i handledning. Dessa tio nytexaminerade uttrycker att de känner sig osäkra och önskar få bekräftelse på att det de gör i undervisning är riktigt för elevernas lärande. Alla tio uttrycker behov av att få hjälp med hur de ska kunna nå alla elever. De beskriver att de saknar verktyg för hur de ska utöva sitt ledarskap i klassen. Detta kan påverka undervisningens kvalitet. De erfarna lärarna däremot svarar att de har lärt sig och inte längre behöver handledning. Men de uttrycker även att de minns att de hade detta behov då de var nytexaminerade. Förhållandet förstärker det av de nytexaminerade lärarnas uttryckta behovet av handledning i början av yrkeslivet som verksamma lärare.

Denna studie utgjorde inte någon jämförelsestudie mellan nytexaminerade lärare och erfarna lärare. Att det kom att bli så att två av de tolv intervjuade lärarna var erfarna lärare, var snarare en tillfällighet än ett syfte. Jag hade bestämt tolv intervjupersoner i min masteruppsats och det visade sig vara svårt att få ihop tolv nytexaminerade, varför två, som var tillgängliga för intervju

kom att bli erfarna lärare. Nu i efterhand finner jag det vara intressant i de skillnader till svar jag fått mellan de två erfarna lärarna och de nytexaminerade.

Jag uppfattar att de flesta lärare behöver handledning. En sådan kan ske i samtal med kolleger eller med den person som blir handledd. Handledare ska, oberoende på vem han eller hon är, belysa olika perspektiv och ge olika syn och inte färdiga recept, vilket sex av respondenterna önskar. De andra sex uttrycker att de vill ha färdiga och praktiska tips och idéer som kan fungera i verkligheten. Dessa förväntningar och tankar om handledning kan inte leda till någon positiv utveckling, för det första på grund av att vi lärare alla är olika och har olika ledarskap bland eleverna och för det andra och framför allt på att individerna i gruppen av elever har kvalitativt skilda förförståelser och kunskaper som kanske inte fungerar i användningen av de förslag och idéer den nytexaminerade läraren använder sig av. Robinson (2015) skriver mot bakgrund av sin erfarenhet att ”Professionell utveckling med hjälp av färdiga recept fungerar inte” (s.149). Tre av de tolv respondenterna beskriver att handledare de har besökt under den verksamhetsförlagda utbildningen har hamnat likt alla andra lärare i olika misstag. De tre respondenterna uttrycker att det delvis är på grund av dessa erfarenheter av att se misstag som de vill diskutera dessa med handledare, för att inte hamna i samma misstag. Men jag anser att det är svårt att lära sig av andras misstag och att det är genom egna misstag man lär sig. Genom att läraren kontinuerligt återkommer till en klassgrupp, justeras misstagen naturligt i den löpande undervisningen och hindrar inte i elevernas lärande. Det handlar också om att misstag sker i en specifik situation, vilket kan vara unikt i den undervisande gruppen, men som inte sker i en annan grupp. Att lärare gör misstag kan skapa autentiska diskussioner med eleverna kring misstaget och utveckla de gemensamma relationerna i en grupp elever. Franke (2011) skriver att i sammanhang som de beskrivna har handledaren en viktig funktion och kan ge ett pedagogiskt stöd, som kan bidra förutsättningar för att sammanföra teoretiska perspektiv med yrkespraktiken genom en reflekterande syn på övergången.

Handledare behöver strukturera upp sitt uppdrag om vad som är meningen med handledningen och vad som är målet med denna. Samtidigt ska handledaren ge möjlighet till de handledda att reflektera över sina styrkor och hur de kan använda dessa i sin undervisning. De handledda nytexaminerade behöver även ges tillfälle till att fundera över vad de har för svagheter och hur de kan arbeta bort dessa. Handledaren ska stödja den utvecklingsprocess som läraren själv äger. Detta tror jag leder till att motivationen hos eleven kan bli större än annars om lärare utgår från sig själv. Brink (2010) skriver, att ett sådant förhållningssätt blir naturligt och att samtal och dialog då naturlig förekommer. Handledning, skriver Franke (2011), är ett verktyg som stöder utvecklingen av en lärande individs lärandeprocess.

Franke skriver också att handledningens betydelse i olika sammanhang idag inom pedagogisk forskning, har visat sig ge en positiv effekt på elevers lärande i undervisningen. Handledningen har således, enligt Franke, betydelse såväl för lärares utveckling av sin kunskap som elevers lärande av sitt kunskapsinnehåll. Jag håller med Franke, som bekräftar mina tankar kring hur

handledningssamtalet kan påverka lärares yrkeskunnande. Handledarens roll är att utmana lärarens tänkande och att erbjuda olika perspektiv och nya arbetssätt, som kan leda till att läraren skapar utrymme att utveckla sin egen stil.

Idag ser man, vilket jag har kunnat få bekräftelse för i min kunskap om ledarskap, att värdet av handledning har en större sträckning än vad den tidigare har haft. God handledning viker inte undan för de svåra frågorna. Handledare behöver ha mod att ställa de nödvändiga, de obekväma och de provocerande frågorna för att utveckla sitt ledarskap, skriver Bladini (2002).

Att känna sig trygg i samtal och att motiveras för att omorganisera sina tankar och funderingar med nya erfarenheter, som kan bidra till individens professionella yrkesutveckling, är avgörande för att lärande ska ske i handledningssamtal, skriver Illeris (2001). Kroksmark och Åberg (2007) uttrycker att regelbundna tider, tydliga mål av innehåll, delaktighet och samspel, handledares kompetens, erfarenhet och förhållningsätt har nyckelroller för att resultatet av handlingsamtal ska kunna förverkligas och ge långsiktig effekt i verksamheten, vilket jag överensstämmer med. Franke (2011) anser att ett reflekterande tänkande kring undervisningen borde vara självklart hos båda parter i handledningssamtalet. Dessutom anser Franke, att handledningscykeln ska omfatta flera steg och innefatta både teoretisk och praktisk analys. Handledningen ska innehålla, skriver Franke, etablering av god kontakt, observerande av undervisning, genomförande av uppföljningar, granskande av händelseförlopp samt en utvärdering av handledare och handledd för att kunna utveckla och förbättra handledningen.

Franke poängterar, att handledning måste få en praktisk tillämpning för att inte bli bara ett teoretiskt samtal. Det är betydelsefullt, menar Franke, att handledning erbjuder konkreta samtal som kan användas i en filosofisk dialog. Dessutom menar Franke, att handledare kan få med den konkreta vardagen och vad som fungerar och inte fungerar i denna samt hur man kan göra för få vardagen att fungera. Handledare skall frammana självständighet hos den handledda, menar Franke, vilket kan gynna hur denna tar ansvar för sin praktik. Samtidigt menar Franke, ska handledare uppmärksamma att det är nödvändigt att nytexaminerade pedagoger i framtiden söker hjälp från andra kollegor för att utveckla sitt yrkesarbete. Men Franke varnar också för, att handledare kanske önskar lära ut sitt eget perspektiv, vilket Franke menar kan reducera medarbetarens frihet att lära.

Kroksmark och Åberg (2007) skriver att handledning ska göras med respekt för den som handleds. Den bästa handledningen är den, menar Kroksmark och Åberg, då handledare och handledd ger och tar av varandras förståelser, vilket i sin tur leder till, menar forskarna, att man kan bygga upp handledning kring fleras erfarenheter. Handledarens hållning och kommunikationsprocess har stor betydelse i relation med den handledda, menar nämnda forskare.

Förväntningar på handledare kan vara olika och skiljer sig från person till person. Om man inte trivs med att bli utmanad och om man inte trivs med att bli ifrågasatt, så kan detta bero på att man

är osäker och värjer sig mot handledningstillfället. Men med hänvisning till denna studies tolv respondenter, kan man säga att förväntningarna på handledning är att få stöd men också att möta en viss provokation. Jag tror, att nyckeln i handledningsrollen är att handledare vågar vara provocerande, men också att på ett vänligt sätt tillsammans med den handledda utveckla nya tankebanor och handlingsmönster. Enligt Illeris (2001) har handledaren två olika roller. Det ena rollen är att vara en kritisk vän i den handleddas förändringsprocess och den andra är att bära med sig den analytiska synen genom att utmana, följa upp och återkoppla den handleddas teoretiska kunskaper i anslutning till praktiken.

De tolv respondenterna uttrycker, att många lärare har förväntningar på att handledare ska vara räddare i nöden och hjälpa dem att utveckla sin yrkesprofession och hur man kan lära ut samt hantera olika vardagsproblem eller hanterandet av praktiska rutiner, som man bör kunna för att utföra sina arbetsuppgifter som lärare. Lauvås och Handal (2001) beskriver, att förväntningar på handledning kan betraktas som kunskapsinläring, pedagogisk utveckling, grupputveckling, personlig utveckling, trygghet, anpassning samt problemhantering. Detta bekräftar mina tankar om att handledning är ett medel, som kan bidra till en individs inläring och utveckla kompetens för den praktiska verksamheten.

Jag önskar poängtera betydelsen av att lägga stor vikt vid uppföljning av en handledning. Detta belyser även studiens respondenter, framför allt de nyutexaminerade. De uttrycker att handledningen har betydelse för de handleddas utveckling och därför kontinuerligt behöver följas upp. Vad som däremot har uttryckts vara det främsta behovet för nyutexaminerade lärare, har varierat mellan hjälp med ledarskap, planering, reflektion, behov av att omvandla teori till praktik, lärande genom observation av lektionsupplägg och bedömning. Dessa behov bekräftar i min uppfattning och med stöd i Kroksmarks och Åbergs (2007) forskning, behovet hos nyutexaminerade lärare av både handledning och uppföljning av handledning för att på ett positivt sätt bidra till att eleverna självklart deltar och har inflyttande.

De tolv respondenterna i studien poängterar att det har betydelse att de träffar en handledare som har en bred och stor erfarenhet i bemötandet av enskilda pedagoger. Alla respondenternas är överens om att handledaren ska vara en erfaren person. Det kan vara en erfaren lärare eller en erfaren skolledare. Jag kan hålla med fem respondenter, om att skolledare har större insyn än vad läraren har vad gäller insyn i en skolas förhållanden, men också, likt vad fem av de intervjuade anser, att handledning av en kollega som har många års erfarenhet och inte blivit färgad av rektors perspektiv, är en fördel. Med att lyfta fram en skolledares perspektiv, menar jag att rektors perspektiv i skolverksamheten inte bara är fokuserad på måluppfyllelser och elevernas lärande, utan också på prioriteringar av resurser samt på ett systematiskt kvalitetsarbete, alltmedan en kollega som handledare är mer fokuserad på undervisningsmetoder och kommunikationen med och mellan eleverna.

Det visar sig i studien att det finns rädsla hos många respondenter att bli bedömda av sin handledare och att risken för denna bedömning blir större om en rektor har hand om handledningstillfället. Samtidigt beskriver respondenterna att uppföljningen av en handledande lärarkollega är mer hållbar i ett längre händelseförlopp än uppföljningen av en rektor som har många andra arbetsuppgifter att följa upp. Dessutom är rektorn enligt respondenterna inte lika förtrogen med undervisningen i förhållande till en lärares förtrogenhet. Respondenterna uppfattar att rektorn genom tiden har blivit färgad av en skolledares perspektiv, vilket respondenterna uppfattar kan bli svårt i bemötandet av pedagogernas förväntningar. Lärare kämpar med att elevernas lärande har prioritering i deras undervisning alltmedan rektorn inte i lika hög grad prioriterar undervisning utan snarare skolans utveckling utåt, dvs. i ett samhällsperspektiv.

Krokmark och Åberg (2007) skriver att handledning ger stöd och hjälp till alla lärare som är nytexaminerade, vilket dessa forskare anser kan förbättra de nytexaminerades arbetssituation. Handledningen innebär att nytexaminerade lärare får möjlighet att utveckla sin förmåga att reflektera över eget förhållningsätt med eleverna i sin undervisning och också vad gäller de nytexaminerades egna mål kring egen utveckling som ledare i klassen. Krokmark och Åberg skriver att ”Handledning har lett till ökad förståelse av de synsätt och förhållningssätt som de olika yrkeskategorierna i arbetslag representerar. Handledning ger distans till det egna synsättet på undervisningen och frigör nya tankar om arbetsförhållanden och förhållningssätt vilka ändrar invanda arbetssätt” (s. 88).

6.3 Slutsats

En av de största utmaningarna hos varje nytexaminerad lärare är att klara övergången från utbildningens teoretiska förhållanden till undervisningens praktiska verklighet. Alla de tolv respondenterna uttrycker behovet av att man i lärarutbildningen ska undervisa om och utvecklar den teoretiska undervisningen till att innehålla handledning i hur man som ny lärare ska kunna förstå och omvandla den teoretiska universitetsundervisningen till att fungera i praktiska och didaktiska förhållanden. Respondenterna är enhälliga i sina tankar om att deras verksamhetsförlagda utbildning är otillräcklig för att kunna skaffa sig verktyg och kunskap för att i sin tur kunna utöva ett fungerande ledarskap i en klass.

Det har inte varit någon forskningsfråga att jämföra vad erfarna lärare uppfattade i jämförelse med nyutbildade, men studien har ändå visat, att lärare som har erfarenhet känner sig tryggare i sitt ledarskap och i undervisningen av eleverna än de nytexaminerade. Dock uttrycker dessa lärare, att det är genom erfarenhet, och ibland svåra erfarenheter så gott som på egen hand, har lärt och önskat att de då de var nytexaminerade hade kunnat erhålla handledning i övergången från lärarutbildningens teoretiska undervisning till att förhålla sig till den praktiska verkligheten. Detta bekräftar vikten av att nytexaminerade i sin första tjänst ska erbjudas pedagogisk handledning, vilket kan skapa möjligheter till dessa att reflektera och omsätta teorier i praktisk utövning,

Vikten för de nytexaminerades möjlighet att i lärarutbildningen få utrymme för konkret återkoppling till sin egen undervisning, bekräftas också. Franke (2011) menar att ett sådant undervisningssätt i lärarutbildningen skapar möjlighet att ”Sammanföra teoretiska delar med yrkespraktiken i utvecklingen av ett yrkeskunnande” (s.7).

Respondenterna uttrycker att några av de utbildade lärarna, i sin personlighet äger förmågan att vara duktiga ledare i en klass, alltmedan andra behöver träna och utveckla sin förmåga att vara ledare. Jag är övertygad om, liksom de tio nytbildade lärarna, att med handledning för lärare som är nytexaminerade, kan dessa genom denna handledning guidas till att vara utvecklande ledare för en grupp av lärande individer. Som jag ser det är det en utmaning för dagens skola att utöva ett stabilt ledarskap, som kan leda till en fungerande arbetsgrupp och skapa arbetsro för utvecklandet av ett individuellt och innehållsrikt lärande.

Nio av de tolv intervjuade lärarna, anser att dagens skola inte är en skola för alla. Orsaken till denna upplevelse är att lärarna känner att de saknar verktyg i inledningen av sitt lärarutövande i verkligheten, för att kunna utöva sitt ledarskap och för att i detta kunna inkludera alla elevens behov i sin undervisning. Alla tolv av de intervjuade lärarna uppfattar att de inte har fått möjlighet att träna och utveckla sitt ledarskap som lärare under utbildnings gång, varför de har uttryckt, att de hade behövt handledning som nytbildade lärare i övergången från utbildning till undervisning i verkligheten.

Handledning är, menar jag mot bakgrund av resultaten i denna studie, att handledning för nytexaminerade hjälper dessa i deras yrkeskunnande i den nybörjade undervisningspraktiken. Det är viktigt, menar respondenterna, att tänka på valet av vem som ska vara handledare. Handledaren skall vara en erfaren person, menar respondenterna som har kompetens i sitt yrkeskunnande och som kan stödja de nytbildades utvecklingsprocess i den praktiska undervisningen och som kan uppmuntra till reflektion över kunnigheten från utbildningen i teori till praktiken i verkligheten. Handledare ska belysa, menar jag, olika perspektiv och ge olika syn och inte ge färdiga recept som några respondenter önskar. Handledare ska fokusera lärares behov och intressen. Detta, menar jag och de tolv respondenterna, skapar meningsfulla samtal och stimulerar samtidigt till ny förståelse för lärarens inre tänkande. En problemlösande undervisning, med didaktiska samtal, uttrycker respondenterna, kan utveckla elevernas lärande, med vilket jag överensstämmer.

Mot bakgrund av vad som framkommer i denna undersökning, förekommer det ett starkt behov av att erbjuda handledning till varje nytexaminerad lärare direkt då de börjar sitt yrkesutövande. En sådan hjälp kan skapa trygghet för lärare i yrkeskunnandet samt i att höja undervisningskvaliteten. Detta kan bidra till en uppfyllelse av kunskapsmålen, vilket i sin tur positivt kan påverka dagens skola och skolutveckling.

En slutsats mot bakgrund av respondenternas uppfattningar, skulle vara att reflektera över innebörderna i lärarutbildningens innehåll i vilken kraft och undervisning borde ges år övergången mellan teoretisk undervisning och praktisk verksamhet såväl i lärarutbildningen som i verksamhetsförlagd praktik. Mer praktik efterfrågas.

6.4 Didaktiska konsekvenser och implikationer

De didaktiska konsekvenser som denna forskning leder till är att erbjuda båda handledning och kompetensutveckling efter genomgången lärarutbildning. En annan didaktisk konsekvens är att det inom lärarprogram tas hänsyn till att erbjuda längre sammanhängande verksamhetsförlagd utbildning och mer än vad som förhållandet nu är. Resultatet visar också ett djupt behov hos nyutexaminerade att få handledning i övergången från utbildningens teoretiska undervisning till skolvardagens praktiska handhavande. Lärarprogram ska också, enligt denna studies slutsatser, innehålla obligatoriska moment i kurser i metodik, ledarskap och retorik, vilket sannolikt kan bidra till personligt utveckling hos lärarstudenter.

6.5 Fortsatt forskning

Under denna studies gång har tankar framkommit på rektors perspektiv på undervisning och lärande, på kompetensutbildning för alla lärare samt på handledning av nyutexaminerade. Tankar har även funnits på hur skolledare ser på behovet av metodik i lärares utbildning samt på sin egen syn på en rektors handledning. Min uppfattning är mot bakgrund av denna studie, att skolledares perspektiv på nämnda förhållanden dels skulle vara en fortsättning på resultaten i föreliggande studie samt vara av meningsfull betydelse för lärare, elever, rektorer och skolutveckling.

7. Referenslista

- Ahlberg, A. (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur.
- Ahlberg, A. (2007). *Handledning för förändring?* I T. Kroksmark & K. Åberg. (red.). (2007). *Handledning i pedagogiskt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Bladini, K. (2004). *Handledning som verktyg och rum för reflektion. En studie av specialpedagogers handledningssamtal*. Doktorsavhandling. Institutionen för utbildningsvetenskap. Karlstad: Karlstad universitet.
- Franke, A (2011) *Praktikhandledning – Att låta lära och att lära ut*. Lund: Studentlitteratur.
- Hattie, J. A. (2009). *Visible learning: a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge.
- Illeris, K. (2001). *Lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Illeris, K. (2007). *Lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Kroksmark, T., & Åberg, K. (2007). (red.). *Handledning i pedagogiskt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, M., & Lindén, J. (2005). *Handledning – perspektiv och erfarenheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Lauvås, P., & Handal, G. (2001). *Handledning och praktisk yrkest teori*. Lund: Studentlitteratur.
- Lendahls Rosendahl, B., & Rönnerman, K. (2005). Med fokus på handledning i skolors förändringsarbete. *Pedagogisk forskning i Sverige, vol10, nr1*, s35-51.
- Ludvigsson, A. (2009). *Samproducerat ledarskap. Hur rektorer och lärare formar ledarskap i skolans vardagsarbete*. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping.
- Lundgren, U. P., Säljö, R., & Liberg C. (2011). *Lärande Skola Bildning – Grundbok för lärare*. Stockholm: Bokförlaget Natur & Kultur.
- Lönn Svensson, A. (2007). *Det beror på. Erfarna forskarhandledares syn på god handledning*. Borås, Centre for Learning and Teaching. Borås: Borås högskola.
- Näslund, J. (2004). *Insyn i grupphandledning. Ett bidrag till förståelsen av ett de människobehandlande yrkenas hjälpreddskap*. Linköping: Linköping University.
- Robinson, V. (2015). *Elevnära skolledarskap*. Stockholm. Lärarförlaget.
- Scherp, H-Å. (2013). *Lärandebaserad skolutveckling. Lärglädjens förutsättningar, förverkligande och resultat*. Lund: Studentlitteratur.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken*. Stockholm: Prisma.

Säljö, R. (2015). *Lärande i praktiken*. Stockholm: Prisma.

Vetenskapsrådet (2001). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Åberg, K. (2009). *Skolledares perspektiv på grupphandledning*. Avhandling. Jönköping: Högskolan i Jönköping.

Internet källor

http://bada.hb.se/bitstream/2320/1802/1/AL_Avh1.pdf 201508022

<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Utbildning-och-forskning/Befolkningens-utbildning/Utbildningsstatistisk-arsbok/64475/64482/Behallare-for-Press/367834/> 20160113

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:876803/FULLTEXT01.pdf> 20160207

<http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/8022/7071>

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Hur gammal är du? 2. Hur ser du på dagens skola? Är den skola för alla? Varför?

3. Hur skulle du beskriva din arbetslivserfarenhet?
4. Vilka svårigheter upplever du som nyutexaminerad lärare att du har för att klara läraryrke?
5. Hur skulle du beskriva din erfarenhet av övergången från utbildning till undervisning?
6. Hur skulle du beskriva ditt pedagogiska ledarskap i umgänget med lärande elever?
Eventuella följdfrågor: Hur ser du på ditt ledarskap? Vad är din definition av ledarskap?
7. Vad är din syn på lärande?
Eventuell följdfråga: Vad är din definition av lärande?
8. Hur skulle du beskriva ditt behov av handledning?

Eventuella följdfrågor: Hur skulle du beskriva din syn på handledning?

Vad är din definition av handledning?
9. Hur skulle du beskriva ditt behov i läraryrket av handledning i dagens skola?
Eventuella följdfrågor: Hur skulle du beskriva god” handledning? Varför?
Hur skulle du beskriva handledningens funktion (enligt dig)?
Hur uppfattar du att handledaren blir en medskapare till det lärande samtalet? (Hur sker lärande i handledning)?
10. Hur skulle du beskriva vad som är fördelar respektive nackdelar med handledning?
11. Hur skulle du beskriva din utveckling av kvalitet på undervisning genom pedagogisk handledning om du fått sådan?
12. Vilka förväntningar har du som lärare på din eventuella handledare?
13. I vilka sammanhang tycker du att handledning för nyutbildade lärare kan vara-användbar?
14. Hur skulle du beskriva din syn på skolledaren som handledare?
15. Hur uppfattar du att handledning kan bidra till skolutveckling?